

גליון שיחת חברים מימי הנחל

יו"ר ע"י
איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים
שע"י "מורשת הנחל"

אלול תשע"ב

גליון י"ד

נקודת החבר

אברהם צוקר

התקרבות לצדיק מהו?

הק' שיכולים להחיות את הכל, כי אין דור יתום, ובודאי לא נסתלק הצדיק עד שהשאיר אחריו ברכה שהם התלמידים האמיתיים שלו" וכמובא בחיי מוהר"ן (שע"ג) בזה"ל: "וכן דיבר עוד פעם אחת שצריך להשאיר תלמידים שאלו התלמידים יעשו תלמידים אחרים, וכן התלמידים יאירו להלן יותר ויותר, וכן לדורי דורות" דהיינו שבכל פעם יש את תלמידי הצדיק שהם מאירים לתלמידים הבאים אחריהם ומהם צריך לקבל את אור ודעת הצדיק.

*

אכן זה ברור וידוע, שלא נגמר בזה שמקבלים מאנשי הצדיק, והמטרה העיקרית הוא לחפש ולמצוא את אור הצדיק בעצמו, ועוד להרבות בתפלות ובקשות על זה, כמו שמוהר"ן מאריך בזה בהלכה הנ"ל. אבל מצד שני אי אפשר להגיע לצדיק ולתפוס מדעתו ואורו הגדול שהוא למעלה משכלנו הפשוט כי אם ע"י אנשיו, כמו שראינו בתורה ק"מ המובא לעיל, ואפשר לומר שמי שיתרשל בדבר זה הוא מחסיר הרבה מתוך ההתקרבות לרביה"ק והליכה בדרכיו הק'. הן אמת שקשה הרבה פעמים ענין זה, אבל עכ"פ צריך לדעת שזוהו האמת, וע"כ צריך לכסוף לזה ולהתפלל ע"ז עד שנוכח לזה כפי יכולתו.

ואף שישיחת חברים והאהבה בין אנ"ש הוא דבר גדול, וכמו ש'איחוד האברכים' זוכה להרבות אהבה בין אנ"ש באופן מופלא. אבל עדיין יש להתעורר הרבה בנקודה הנ"ל להתאמץ יותר לשמוע ולקבל מאנשי הצדיק.

לסיום הענין אביא מספר ימי מוהר"ן

(ח"ב, ל"ג) מה שחזיק מוהר"ן שני אנשים מבני הנעורים שבאו לה' יורל לשמוע ממנו דברי אלוקים חיים מתורתו של רבינו ז"ל, ולא מצאו אותו בביתו וכו', כותב מוהר"ן: "ודברתי עמם קצת ונחמתי אותם הרבה, ואמרתי להם: הלא אנו רואים כמה בני אדם נוסעים לאיזה אדון כדי לפעול איזה דבר בשביל עסקי פרנסה או לעשות איזה משא ומתן ואין מוצאים אותו בביתו, וצריכים לחזור וכל ההוצאה והטרחה היתה בחנם לגמרי, ואף על פי כן חוזרים ונוסעים עוד הפעם וכו', על אחת כמה וכמה אלפי אלפים ויבני רבבות ק"ו, כמה וכמה יש לבוא ולחזור ולבוא בשביל להתקרב לאנשים בשרים אמיתיים שיכולים לקבל מהם חיות דקדושה שיהיו טובה לפנינו לעולמי עד ולנצח נצחים".

ע"כ חזקו ונתחזקו עורה ונתעוררה בדבר הגדול הזה, עדי נוכח לידע מהצדיק האמת ומתורתו הק' לטוב לנו כל הימים לחיותינו כהיום הזה, אמן.

"אמר שכל מי שיגע ויתחבר לאחד מאנשי שלומינו בודאי יהיה איש כשר באמת ולא איש כשר בלבד אלא אפילו צדיק גמור כמו שאני רוצה" (חיי מוהר"ן רי"ח).

וצריך להבין מדוע רביה"ק אמר שמי שיתחבר לאחד מאנשי שלומינו וכו', וכי רבינו צריך אנשים אחרים שאליהם יתקרבו, לכאורה רביה"ק היה יכול לומר שמי שיהיה מקורב אליו ועוסק בלימוד ספריו הק' הוא יהיה איש כשר וכו'?

אלא באמת רואים כאן, שרביה"ק מלמד אותנו שלא מספיק שאדם יאמר: אני מקורב רק לרבינו וגם לומד ספריו הק', אלא צריך שיגע ויתחבר לאנשי שלומינו.

ובאמת נראה שענין זה צריך חיזוק והתעוררות. כי יש כאלו שאומרים: אני יש לי את רבינו, אני מקורב רק לרבינו הק' ואני ב"ה גם לומד ספריו הק', ולמה אני צריך עוד לטרוח ללכת ולשמוע ולקבל מאנשי שלומינו.

על כן בואו ונראה מה שכתב רבינו הק' בעצמו (ליקו"מ קמא תו' ק"מ): "כי הצדיק בעצמו אי אפשר להשיג, כי אין בו שום תפיסה כי הוא למעלה משכלו, רק ע"י אנשיו המקורבין אליו יוכל להבין מעלת הצדיק, כי על ידי שרואין אנשיו שהם אנשי מעשה יראים ושלמים, ובהם יש להם תפיסה והשגה כי העולם אינם רחוקים עדיין מהם כל כך כמו מהצדיק בעצמו, על כן מי שרוצה האמת אפשר לו לידע מעלת הצדיק על ידי אנשיו". רביה"ק

אומר לנו כאן: שאין לאדם לומר יש לי השגה בצדיק, יש לי איזה תפיסה בצדיק, כיוון שהצדיק למעלה משכלנו ובשכלנו הדל אין לנו שום השגה ותפיסה בצדיק, כי אם ע"י שרואים את אנשיו שהם אנשי מעשה, דהיינו שיש לראות ולהתחקות אחר אנשי הצדיק ללמוד ממעשיהם, הנהגותיהם ודרכיהם בעבודת ה', ואז אפשר לידע מעלת הצדיק, אבל בלא זה אין בו שום תפיסה והשגה.

ויש בזה הרבה בספרי רביה"ק ומוהר"ן על מעלת מי שזוכה להתקרב ולקבל מהצדיק ותלמידיו הכשרים, ובפרט בהל' שלוחין ה' הידועה, שמוהר"ן מאריך שם בענין הנשגב של החיפוש והבקשה אחר הרוח הקודש של הצדיק (כמב' בתו' ח' תנינא), ושם כתב שחלק גדול מחיפוש הצדיק - חוץ מלימוד ספריו הק' - הוא הקירבה לתלמידי הצדיק, והקבלה ממה שהם קבלו את תורת ודעת רבם עיי"ש כ"ז באריכות, רק נעתיק כמה שורות מלשונו(סעיף י"ב): "וצריכים להאמין שבודאי נמצא אחד או רבים שהם תלמידיו האמיתיים שיקבלו תורתו ודרכיו ועצותיו ורמזיו

סיפורי התקרבות

הר"ר שמעון דוב ברנסדורפר

למה ומדוע יש אוסרים ללמוד בספרי הנמ"ח? ברם עדיין הייתי במבוכה כי מי יודע אם טוב עשיתי במה שעיינתי בברסלב'ר ספר.

למחרת חזרתי לחנות ונגשתי מיד לה"שיחות הר"ן" והתחלתי לקרות את השיחות הראשונות מענין 'טוב מאוד להשליך עצמו על השי"ת' ומענין גנות ספרי המחקרים והפילוסופים 'ואשרי מי שאינו יודע כלל מספריהם רק הולך בתמימות', אז ראיתי כי זה בדיוק ההיפך ממה שחשבתי ושמעתי על רביה"ק ועל אנשיו, כי הכל הבל ורעות רוח כדי למנוע להתקרב להשי"ת, וכך עשיתי כמה ימים שבכל לילה לאחר תפילת ערבית נכנסתי לחנותו וקראתי עוד שיחה ועוד שיחה, וכמה שלמדתי יותר קבלתי עוד ידיעה בתמימות ופשיטות עוד ברירות ובהירות בעבודת השי"ת.

בא' דר"ח אייר תשס"ח - פעלתי אצלי לקנות את הספר הקדוש הזה ולהביאו אל ביתי, ואיך שב"ב הרגישה בדבר, נבהלה מאוד! מה? נהייתה ברסלב'ר? לא לא! הרי סך הכול כתוב כאן דברים יפים, הדברים הרגיעו אותה במקצת, אבל הזהירה אותי שעל כל פנים יהא הספר מונח בצנעה, שלא יתראה דבר זה לאחרים ויתוודע שיש לך עסק בספרי ברסלב...

כך עסקתי בספר הזה ביני לבין קוני לבד ללא שום קשר ושייכות עם אנשי הצדיק, ולאחר תקופה קצרה סיימתי את השיחות מהחל ועד כלה, ואז התחלתי להבין קצת מה זה דרך הבעש"ט הק' ואור האורות של הנ'חל נ'ובע מ'קור ח'כמה, לדבר אל ה' על כל דבר גדול וקטן בתמימות ופשיטות, לחיות עם השו"ע כמו שראיתי זאת אצל א"א מו"ר ז"ל, לחיות עם עצמו ולא בחיי אחרים, להפסיק עם הקנאה ותחרות כי כל אחד יש לו נקודה שלו, להיות בשמחה תמיד. כל חיותי עבר שנוי גדול לטובה, וקראות ב"ב כל זאת לא התנגדה בי כלל מלהתקרב אל רביה"ק, ועמדה לי לעזרה על כל צעד ושעל.

אמנם אף שעסקתי בספר השיחות ועשיתי ג"כ התבודדות כפי שהבנתי מספר הזה, מכל מקום הרגשתי שחסר לי שימוש חכמים ודיבור חברים "אין רעבינ'ס זאך", לכן התחלתי להתבודד על זה בעתות רצון בכותל המערבי או אפילו בביתי וכד' בתפילה חשאית להשם יתברך "כי אם טוב לי הדרך של ברסלב שיקרבני לזה", כי איני יודע איך להתקרב, ועל ידי מי להתקרב.

בשנת תשס"ט י"א לחודש טבת - חיתן אחי את בנו בעיה"ת בני-ברק, והמסבב כל הסיבות עשה שאיחרתי את האוטובוס וחכיתי על האוטובוס השני, ושם נסעו אתי עוד שני אנשים הרה"ח ר' אברהם שלום שישא שהיה ג"כ דוד להחתן

אשרי הזוכה להרגיש נעימות התורה - את זה זכיתי לראות מילדותי אצל אאמו"ר ז"ל איך שקול התורה שלו היתה בכזה נעימות ומתיקות נפלאה, וגם זכיתי להתגדל במקום חסידי על דרך עקבות הבעש"ט הק' ותלמידיו נבג"מ שהכניסו את האור והתלהבות בצעירי הצאן על ידי סיפורי צדיקים מגדולתם ומעשיהם הנוראים, והצדיקים שבכל דור ודור הם ממשיכים את האור הגדול הזה על ידי חידושי תורתם ורמזים יפים על דרך החסידות, וכמובן שמכניסים בצעירי הצאן ג"כ גדולת רבם שפועל בקרב הארץ, וחוזרים ושונים חידושי ורמזיו ופעולותיו בכל עת ועונה, אמנם אני לדאבוני לא הרגשתי בכל זה חיות נפשי, כי מה לי עם הרמזים יפים והסיפורים שפועלים הצדיקים בקרב הארץ, הרי מה נותן לי כל זה? התקרבות להשי"ת? שמחה? אני נשאר מתמודד עם היצר שלי?! והיה נראה בעיני שלעסוק בענין זה הוא ביטול תורה גמור, כי אין לי מזה שום תועלת ותכלית עצמי, וגם לא ראיתי אף פעם אצל א"א ז"ל בשולחן השב"ק לדבר סתם רמזים יפים וסיפורי צדיקים ללא שום תועלת ותכלית, לכן במצפון לבי סברתי שאין זאת דרך הבעש"ט... אולם הביטו וראו איך מסובב השי"ת את עולמו להחיותני כהיום הזה:

בשנת תשס"ח - נבנתה מחדש חנות הספרים "עין יעקב" אשר בשוק מאה שערים ע"י אחד ממשפחת האפרתים של אנ"ש באופן יפה ומסודר והביא גם הרבה ספרי רביז"ל בריש גלי לרווחת הציבור.

אני הייתי רגיל עוד מימי הנעורים להסתובב בחנויות הספרים לראות חדשות וישנות שהופיעו לאור העולם, לילה אחת אחר תפילת ערבית הלכתי הביתה דרך שוק מאה שערים, וכשהבחנתי שהחנות פתוח לקהל, מיד נמשכתי להיכנס אליו, והסתובבתי אנה ואנה לראות סחורתו, ובתוך כך אני רואה לפני ספר שלא הכרתי מעולם בשם "שיחות הר"ן" ונדמה לי כי זה שיחות קודש מהגאון בעל חידושי הר"ן על הש"ס! הוצאתי מיד את הספר מארון הספרים ופתחתי את שער הראשון של הספר ואני רואה כתוב: "שיחין עלאין קדישין מרבינו הגדול והקדוש נמ"ח רבי נחמן מברסלב זי"ע" השתוממתי ונדהמתי, ורציתי מיד להחזירו למקומו כי פחדתי להסתכל בו, כי מי יודע לאיזה מקום אפשר ליפול ח"ו...

אולם לא יכולתי להתאפק כי הייתי מאוד מסוקרן לראות מה כתוב בו, וגמרתי בלבי להסתכל רק קטע אחד ותו לא, והוא רחום יכפר עון! פתחתי הספר, קראתי שיחה אחד, ראיתי אור חדש שלא ראיתי מעולם! דברים בכזה חן, בהירות וברירות, תמימות ופשטות בדברי קדשו של רביה"ק, ולא ידעתי

עדיין לנסוע על ר"ה לציון רביה"ק, אמנם רח"ש
אמר לי בשם רבי אברהם ב"ר נחמן שרביה"ק נמצא
בכותל המערבי, כי איתא בזהר הק' "צדיקא אנפיה
שכינתא" ויכולים לשוחח אתו, ולכן תראה לילך ערב
ר"ה לכותל המערבי וליתן צדקה על ענין רבינו ולומר שם
הכללי ולהתוודות לפניו, ולהשתדל להתפלל תפילת
בקיבוץ הקדוש בירושלים, וב"ה עשיתי אכן כמו שאמר ל'
זה לא זכיתי להתפלל תפילת ערבית עם הקיבוץ הק' ביר'
עקב מניעות המוח, רק עליתי שם לכמה דקות להיות נכלל
הקדוש, ועמדתי בפלוש כי היה אפס מקום עד המדרגות.

ומקבלין דין מן דין

מכתבים בעניני עבודת השי"ת, לקבל את הנקודות שיש בחברנו

הגיע לידנו צרור מכתבים שנכתבו ע"י אחד מאנ"ש לחבירו שנתקרב אל אור רביה"ק.
בכן אנו מפרסמים לתועלת האברכים את המכתב הראשון, המרבה לדבר בענין
"בירור המדמה שנעשה ע"י הצדיק, וההכרח להתבטל אליו"
קרא, ותורה צמאונך!

בעולמו להשליט המוח על הלב.
לכאורה הדבר צריך ביאור. דהנה רואים בחוש אשר הלב
לעולם לא ישאף לדבר שהמוח יודע שזה סם המות, ואף
אדם שפוי בדעתו לא נכנס לכבשן האש מרצונו אף אם הוא
אוהב אש, וכן אם אדם צמא ומתאוה לשתות ויש לפניו כלי
עם משקה אשר מריחו יש ספק אם הוא סם מזיק האדם, לא
ישתה אותו אפילו שזה רק ספק אצלו, ואם כן רואים שהלב
מתאוה רק לדבר שהמוח מסכים איתו שזה כדאי והגון
לעשות את זה, ואם כן הדרא קושיא לדוכתא, איך יתכן שיש
במוח סתירה אשר מאמין מצד אחד שזה רע ומצד שני בזה
שנותן ללב לרצות ולחשוק, בזה מוכיח שהוא סובר שזה כן
טוב ואין לו אפילו צד של ספק בזה?

ומצינו אצל רבינו ז"ל ביאור בדבר זה. דהנה כשהשי"ת ברא
את האדם חיבר בו שני הפכים גמורים, מצד אחד עומדת
הנשמה שהיא כולה קודש כולה אלוקות, והיא בחינת אדם,
צורה, חכמה, אור, חיים, זכרון, וזה המוח שהוא השכל
האלוקי, וחיברה עם הגוף שהוא הלב, בחינת בהמה, חומר,
סכלות, חושך, מות, שכחה, והשי"ת נתן למח את השליטה
על הגוף וטבע בו את זה הטבע, אשר כל דבר שהמח מבין
שזה רע גמור, סם המוות, הלב לא מתאוה אליו כלל, וא"כ לא
היה שייך בכלל שיהיה בחירה, כי המח לא מסכים לתאוות
עולם הזה ואין לו שום קשר אתם, ויותר מזה, לא היה שייך
בכלל לחיות, כי המח שכולו רוחני אינו קשור לאכילה ושתיה
ושינה ושאר עניני העולם הזה, ולכן יצר הקב"ה אצל כל אחד
ואחד כח הנקרא "מדמה", הוא שכל מסויים אשר יכול לצייר
ולדמות כל דבר, והוא הממוצע בין המח ללב, אשר תפקידו
לקחת את כל דברי ורצונות הלב, ולציירם בציר רוחני שיהיה
מובן ומקובל גם על המח, וכן להיפך שלוקח דבר רוחני
שהמח מבין ורוצה, ולהלב זה לא אומר כלום, ומציירו בציר
גשמי כמה שזה טוב וחשוב, עד שהלב מתלהב לעבודתו
ית'. ור' נתן בליקוה"ל מגדיר את זה, שלגבי הלב, ה'מדמה'
כולו רוחני, ולגבי המח, ה'מדמה' הוא כולו גשמי, וכך שייך
בחירה באדם, אחרי שה'מדמה' מסביר למח מה זה תאוות
גשמיות, וכן מסביר ללב מה זה תורה ומעשים טובים, ואז
המח בוחר מה רצונו בין רע לטוב, אך כל זה היה לפני
חטא אדם הראשון, אך כשחטא אדם הראשון ופגם

חודש סיון תשנ"ז פה עיר הקודש והמקדש תובב"א

לכבוד רעי וידידי הרוצה להתקרב לאור רבינו הקדוש ה"ה
הבה"ח נפתלי הורוויץ נ"י

הנה כשהיית פה בארה"ק נדברנו פה אל פה, והתחייבתי
לך שאשתדל לכתוב לך מעט מכתבים המיוסדים על דברי
אדמו"ר ז"ל הננמ"ה, אשר הם חיינו ואורך ימינו, והם תקוותינו,
נחמתינו, ישועתינו בזה ובבא, המעוררים את האדם לבל נישן
ימינו ושנותינו, ואשתדל לכתוב ככל אשר אוכל.

הנה כל אדם אשר משתוקק לעובדו יתברך נוכח בוודאי בדבר
תמוה מאוד אשר הוא סותר את עצמו, את דעתו, ואפילו
את רצונו, ואבאר דברי בעז"ה. הנה כולנו אשר זכינו ושמענו
מרבנו הק' את העצה אשר מועילה כנגד כל מידה רעה והיא
עצת ההתבודדות, אשר כל אחד צריך לשפוך את לבבו כמים
נוכח פני ה' ולפרש שיחתו מידי יום ביומו, וכאשר מזכה ה' את
האדם הוא זוכה להרגיש בעת ההתבודדות ביטול גמור של כל
תאוותיו הרעים וגומר בנפשו אשר כל דבר מלבד ה' זה סם
המוות ממש, וכל התכלית בעולם זה רק להתקרב אליו, וכל
מה שנראה בעולם הזה כהנאה וכדו' זה רעל ממש וזה מוריד
אותו לשאול תחתיות ממש ללא גוזמא. לעומת זאת כשעובר
מעליו ההתעוררות הזאת, הוא רץ ונמשך אחר שרירות לבו
הרע כלא היה, ואף אם זוכר בשעת מעשה שזה רע, הוא בכל
זאת עושה מה שלבו חפץ, וידוע שיחת רבינו"ל שאדם יכול
לאחוז מת בידו שלשה ימים ובכ"ז כשיראה תאוה יזרוק את
המת אחר גבו ויורץ לתאוותו, והדבר צריך ביאור איך יתכן
שכל הבנתו שזה רע לא מונעת ממנו לעשות זאת?

והסתירה הזאת אפשר להוכיח בה בעוד דברים כגון שכל
האדם מאמין באמונה שלימה שכל תיבה מתיבות התורה
שקולה כנגד כל הון דעלמא, ואם יבקשו לקנות ממנו תורה
שלמד לא יסכים למכור, ולעומת זאת אם יציעו לו לעבוד
שעה אחת תמורת סכום הגון בודאי ילך, וכן יש עוד דוגמאות
כהנה וכהנה, והדבר תמוה מאוד איך יתכן סתירה שכזאת, הרי
המח האדם עובד לפי הגיון ואם מבין כך כיצד עושה אחרת?
והנה בכל הספרים מתרצים זאת בכך, שיש מוח ויש לב, מוח
האדם מבין שתאוה זה דבר רע ומצוה זה טוב, אבל
הלב חושק אחרת ורוצה את הרע, ועבודת האדם

נפשו, וחבירו שומע ובכל זאת מתהפך לצד השני ואומר לו: אבל אני מעדיף לישון, ברור שהוא ישרף רח"ל, כן הדבר, אם האדם בוחר ומחזיק ברע בכל כוחו אי אפשר להוציאו בכוח מזה, כוח הצדיק רק לתת לכל אדם יהיה איך שיהיה דרך אפשרות לצאת מהרע, אבל אם האדם מתעקש להשאיר ברע א"א להועיל לו כלל, ולכן אם האדם לא יבטל את מוחו, הצדיק לא יכול להועיל לו.

ועדיין אנו צריכים לבאר איך עושים זאת, דהיינו איך יכול האדם לבטל את מוחו ודעתו, הרי כל אחד שמגיע לו נסיון, המדמה מוכיח לו שצודק, וכל מה שעובר על האדם בזה העולם מוכיח לו שצודק רח"ל, וא"כ כיצד יוכל האדם לנטרל את מוחו ושכלו אשר מושפעים מהמדמה השקר שלו ולשכנע את עצמו שהכל שקר ולבטל את מוחו להצדיק? על זה נותן רבינו עצה בתורה מ"ד תנינא וז"ל: "אמונה תולה בפה של אדם, בבחינת אודיע אמונתך בפי, היינו על ידי שמדברין האמונה בפה זה בעצמו אמונה, וגם על ידי זה באים לאמונה" עכ"ל. דהיינו שהאדם ילחם תמיד בעצמו ויחזור וישנן לעצמו פעם אחרי פעם, שכל מה שאני חושב שאני מבין שזה טוב, זה רע גמור, אפילו שהמדמה מצויר לי את זה בציור הפוך שזה טוב, זה רק דמיון וזה שקר גמור, וכל מה שנראה לי דעת ושכל וכדו', כולו שקר ואין בזה קורטוב של אמת כלל, כי אמת זה רק מה שהצדיק אומר שזה אמת, וטוב, זה רק מה שאצל הצדיק טוב, ואם אני חושב ומבין ובטוח שלפי כל החשבונות שהעולם שבמצב שלי אין לי תקוה, זה שקר גמור, כי הצדיק אומר הפוך ומוחו ושכלו הם היחידים שיודעים מה זה אמת, עד אשר יוכה לבטל באמת את מוחו וליילך אחר הצדיק.

ולפי הנ"ל מובן מה שכתב ר' נתן בכמה מקומות ומביא דבריו ר' יצחק ברייטער הי"ד ב"חלוקי הנחל" שעיקר הבחירה זה הרצון והתפילה שאדם מתפלל ובוכה להשי"ת על זה, משמים שולחים לאדם נסיון להראות לו שעדיין לא ביקש מספיק על זה, כי בשעת נסיון, האדם מבין בכל שכלו הפגום אשר העבירה זה האפשרות הכי טובה שיש לו בחיים, וממילא לפי מצבו אין לו יותר טוב מזה, וכל מה שהצדיק צועק לו שזה לא נכון, זה שקר אצלו, וכמה שהצדיק משכנע ומוכיח לאדם שהשי"ת אוהב אותו בכל מצב שיש, הוא לא מאמין לזה באמת, ויש הרבה אשר עוזרים בשוגג ליצר הרע במלאכתו ומוציאים לאותו האדם סייעתא לדבריו מאיזה גמרא או זוהר שמוכח שאין לו תשובה וכדו' ועוד הרבה ראיות מעוד אנשים שעשו כך, והם גם פקחים ומבינים כביכול, ולכן ברור לו שהצדק עמו, וא"כ הבחירה נשארת רק בכך, שמתי שמפסיק מעט כח היצר, והמדמה מפסיק את מלאכתו, ואז האדם ימשיך להלחם בכל כוחו וחוזר ומשנן לעצמו שזה לא נכון, ואף שבתחילה הוא מרגיש שהוא משקר את עצמו, הרי לאט לאט עם הרבה תפילות, הדברים יחדרו למוחו וידע באמת שאינו מבין כלל וכל ההבנה שלו היא שקר ורק מוח הצדיק הוא אמת וילך אחרי הצדיק שמגלה לכל אחד ואחד מדרי מטה שמלא כל הארץ כבודו ובשעת עליה יזכור איה מקום כבודו, ואז מובטח לו שיוכל לצאת מדרכיו הרעים ולשוב אליו יתברך בכל לבבו.

כ"ד ידידך החפץ בטובתך הנצחית

בעץ הדעת טוב ורע ובוזה החטא גרם לערבב טוב ורע בכל העולמות, אזי נגזרה הגזירה וה' מדמה' קיבל כח חזק אשר יכול להפוך ולשנות כל דבר מרע לטוב ומטוב לרע, וכל זמן שה' מדמה' לא מבורר מהערבוב שנאחז בו לבלבל כל דבר. וביתר ביאור, מוח האדם, כיוון שידע מה זה טוב וכמה רע לעבור על רצונו ית', היה יכול להתגבר ולמנוע מלבו את חשקו. אך כל זה כאשר ברור מה רע ומה טוב, אך עכשיו כשמגיע נסיון לאדם בא כח ה' מדמה' ואומר לאדם: אמנם זה רע מה שאתה הולך לעשות, אך לעומת המצב שלך וכל מה שפגמת כבר וכל מה שעוללת לנפשך הרי אין לך ממילא סיכויים להגיע לדבר טוב ולהמלט מיצרך הרע לגמרי, ואם כן "הואיל ואטריד ההוא גברא מההוא עלמא ליפוק ליתנהי בהאי עלמא". וא"כ לגבי המצב שלי זה כבר כן טוב ואין לו כבר שום ספק בכך שבשבילו הכי טוב שיש, זה לעשות מה שלבו חפץ, ועושה רח"ל, וזה כל העבודה שמוטלת עלינו בזה העולם לברר את ה' מדמה' שלא יטעה אותנו.

אך עדיין צריך ביאור, כי כל זמן שלא ביררנו את המדמה מטעותו לכאורה אפסה תקוה, כי כשמגיע נסיון אזי ברור לאדם שזה הכי טוב שרק שייך עבורו, וא"כ מה יעשה האדם ולא יחטא רח"ל? ומבאר ר' נתן בליקה"ל בכמה מקומות, שכאן מגיע כח הצדיק האמיתי מיחידי הדורות אשר נשמתו לא היה בפגם עין הדעת ואשר אצלו המדמה הוא אמיתי ונכון ולא פגם בו מעולם, שלא פגם לא במחשבה לא בדיבור ולא במעשה, והוא זה אשר ברוחו יכול להשפיע עלינו שכל דקדושה מדמה אמיתי אשר נוכל לילך בו ולעבוד את השי"ת, אך לזה יש תנאי, שהצדיק אומר לנו שאם רוצים לקבל שכל מהצדיק צריך לבטל מוחו ושכלו לגמרי, כי כל זמן שיש לו עדיין הבנה עצמית זה מגיע מכח המדמה שלו אשר כבר פגום, ולכן אומר רבינו בתורה קכ"ג שהעיקר והיסוד שהכל תלוי בו שיבטל שכלו לגמרי, וכל זמן שנשאיר אצלו שום שכל עצמו אינו בשלימות ואינו מקושר להצדיק.

וכך מבאר ר' נתן בהלכות תפילין הלכה ה' סעיף ל"ד שצריך שיהיה התפילין על עור בהמה טהורה, ואפילו על נבילות וטרפות שלהם, אבל לא על עור של מין טמא, כי מין טמא זה מרמז על אפיקורוס, דהיינו אחד שהולך בשכלו על ידי חקירות וסומך על הבנתו, ולו אין שום תקוה כי לא שייך שהאדם ישיג את מוח הצדיק בשכלו אחרי שכבר נפגם בחטא אדם הראשון, ובפרט מה שכל אחד "לב יודע מרת נפשו" הוסיף לחטוא ולפגום בשכלו, רק העצה היחידה לכך שיהיה ממין טהור, דהיינו שיבטל את מוחו לגמרי ואת כל עניני שכלו יזרוק מעצמו, ואז אפילו שפגם כל כך הרבה עד שהגיע לבחינת נבילה וטריפה, שזה מרמז על חטאים מרובים שנפל לדרגת נבילה וטריפה, בכל זאת יוכל לבא לתיקונו הנצחי על ידי שהצדיק ימשיך עליו דעת ומוחין חדשים וקדושים ויתן לו מדמה חדש ואמיתי, ואשר אתו יוכל להלחם עם יצרו הרע, ואם אדם לא יבטל את מוחו ושכלו אזי לא יוכל לקבל בשום פנים ואופן מהצדיק, כי בלי איתערותא דלתתא לא מקבלים מהצדיק, והצדיק אף על כוחו הגדול אינו יכול להכניס באדם דבר שאינו רוצה בזה, וכמו שאדם יושן בשלווה בביתו, ובא חבירו ומעירו משנתו ואומר לו שביתו נשרף וימלט על

המנהגים בברסלב

ג'

מקורם, יסודם ותפוצתם בין אנ"ש

- מאמר מ'חזק בהמשכים -

שמעון מאיר קעניג

נהגו הרבה מאנ"ש לעשות נפילת אפיים על יד שמאל אף שלבושים בתפילין, והוא על פי מה דאיתא בחיי מוהר"ן (תמ"ח): "שמעתי משמו מהרב דפה ברסלב שפעם אחת היה רבינו ז"ל בדרך והתפלל שחרית ונפל על פניו על ימינו כנהוג עכשיו, ובא אליו ר' סעדיה גאון ואמר לו שגם בשחרית צריכים ליפול על שמאל". וכן נראה דעת המחבר בשו"ע סימן קל"א, וכן ידוע דעת הגר"א ועיי"ש במשנ"ב סק"ו: "דאף לדעת הגר"א אם מתפלל בביהכ"ס והעולם נוהגים כהרמ"א (היינו ליפול על צד ימין) אסור לשנות משום לא תתגודדו". וכן ידוע שאנ"ש היו מקפידים לא לבלוט בזה, ואף אם נפלו על צד שמאל היו מכסים את עצמם ביד ימין כדי שלא לשנות ממנהג המקום שמתפללים שם. אולם יש לציין כי דעת הרה"ח ר' אברהם שטרנהרץ בשם זקנו הרב מטשערין זצ"ל היה, שלא נאמרה שיחה זו להלכה כמו שהבאנו לעיל (מאמר א'), דכל מה שהביא מוהר"ן תהנהגות בליקוה"ל, כוונתו להנהיג למעשה, ה"ה איפכא דמה שלא הביא שם, כוונתו שלא לנהוג כן למעשה, אלא אם כן ציין בפירוש, וכאן הביא המעשה בשם שמועה מהרב דברסלב, א"כ אין לנהוג כן, וכן שמעתי מזקני הרה"ח ר' נתן צבי זצ"ל, אולם כפי שצינתי רוב אנ"ש נוהגים כן הלכה למעשה.

י"ד. בימי אלול נהוג לומר המזמור 'לדוד ד' אורי' אחר שחרית ומנחה, ועמא דבר נוהגים לאמרו אחר התפילה, ומנהג אנ"ש לאמרו אחר תחנון קודם חצי קדיש, (שיש"ק ד' רכ"ה). ומקורו ממנהג אוקריינא שהיה נהוג כן, כידוע על עוד קהילות שמקורם משם הנהגים כן, (ובמחזור 'ברסלב' הוצאת "אבן שתיה" עמוד קמ"ג מביא הטעם, משום שיש במזמור זה י"ג שמות נגד י"ג מדות דרחמי שמזכירים קודם נפילת אפיים, ולכן הסמיכו מזמור זה לאמירת תחנון קודם הקדיש). אולם מה שידוע לי, שבאוקריינא היה נהוג לאמרו מיד אחר שמונה עשרה קודם תחנון (וכן ראיתי נדפס בכמה סידורים ובסידור של הרב שיק שליט"א) ומה שנוהגים היום לאמרו אחר תחנון, הוא לכאורה כדי להסמיך את אמירת תחנון לשמונה עשרה ללא שום הפסק וכדלעיל (אות ט"ז).

ט"ו. הגבחה בקריאת התורה. איתא בליקוטי הלכות (קריאה"ת ד' ס"ד): "זוה בחינת הגבחה התורה שאחר הקריאה מגביהים את התורה וכו', וכן מביא בהמשך דבריו שמצות הגבחה היא אחר קריאת התורה וקונים אותה בדמים יקרים, ומבאר שם מדוע הגולל שהוא המגביה הוא נוטל שכר כנגד כולם עיי"ש.

בעבר היה בענין זה פולמוס גדול כאן בירושלים

י. זמן ומקום התפלה. ראוי להזכיר להתפלל תמיד בבוקר השכם בכל מה שיוכל, כי לפי גודל מעלת התפלה שיקרה מעלתה מאד מאד מי יודע אם יזכה אח"כ להתפלל, על כן כל מה שיוכל להקדים עצמו ראוי לו לזרז מאד ולהקדים (שיחות הר"ן ל"א). ואף שלא דיבר כאן רבינו"ל מפורש על תפלה עם הנץ החמה, מ"מ כך הוא המנהג הפשוט בין אנ"ש בכל הדורות עד היום, שהמנץ העיקרי הוא כוונת קיץ. וכן כותב מוהר"ן (על"ת כ"ו): "מי יתן שתזכה להתפלל בכל יום תפלת הוותיקין אשריך וטוב לך, כי כשמתפלל בבוקר השכם יש פנאי וחירות כל היום לעבודתו יתברך וכו', כי הנהגה זאת היא יסוד גדול להתקרב להשי"ת עיי"ש. (וכן הובא בצוואת הריב"ש (הנהגות ישרות ט"ו): "והחילוק בין קודם הנץ בין לאחר הנץ כרחוק מזרח ממערב" עיי"ש. אגב יש לציין שבבית מדרשינו מא"ש נוהגין להתפלל לפי זמן הנה"ח הנראה עפ"י הלוחות של הגרמ"ש שפירא זצ"ל). ואף אלו שלא התפללו כותיקין הקפידו לקרות קריאת שמע בזמן הראשון של המג"א, וכן המנהג עד היום בכל בתי כנסיות של אנ"ש.

י"א. אמר רבינו ז"ל: איני מתערב בענין נוסחאות התפלה, רק זאת שבסיום ברכת ישתבח צריך לומר רק: "הבחר בשירי זמרה מלך יחיד חי העולמים" ולדלג על תיבת א-ל' שבסיום הברכה, והוא כעין הפתיחה שבברכת ברוך שאמר שאומרים: 'יחיד חי העולמים'. (שיש"ק ב' קי"ט) וכן היה ידוע ומקובל תמיד בין אנ"ש.

י"ב. בשיש"ק (ד' קמ"ט וק"נ) הובא כמה וכמה דיוקים ונוסחאות שונים בברכת שמו"ע שהיו אנ"ש מקפידים על זה, ולא הבאתים כאן מפני אריכות הדברים וכל הרוצה ליטלם יקחם משם, והיום לא ידוע לי על אנ"ש המקפידים לומר דוקא בנוסחאות שהובא שם, ולכא' הוא גם כמו שביארתי לעיל בכדי שלא לשנות ממנהג אר"י הנהוג כאן בין מתפללי נוסח ספרד.

י"ג. תחנון. הקפידו אנ"ש מאד על אמירת תחנון ולא לדלגו בשום אופן. רק בימים שאין אומרים תחנון ע"פ שולחן ערוך. ולא בשאר ימים, כי כידוע כל עליית התפילה הוא רק על ידי אמירת תחנון, ועל כן נהגו להסמיכו ממש לשמו"ע אף בימים שאומרים סליחות או בערב ר"ח מוקדם במנחה שרוב העולם נוהג לומר תחנון אחרי הסליחות ויום כיפור קטן, מכל מקום נוהגים אנ"ש לומר תחנון אחרי שמו"ע ואח"כ לומר סדר הסליחות (ועי' שערי תשובה או"ח קל"א סק"א).

שם ע"ז באריכות להינצל מן המלעיגים על מצוה זאת שאדם דש בעקביו, ע"ש.

וזה שהונהג לרקוד דווקא אחר התפלה הביא בשיש"ק (ד' קפ"ד) בשם ר"א שטרנהרץ, שהתחיל ע"י שדברו בשמחה אחר התפלה שזכו לקום בחצות לילה ולעבוד את ה' וכו', ובאו לשמחה רבה עד שפצחו פיהם בשירה וריקודים. (ועיין "תקנות והנהגות" (שארי יצחק): "נוהגין אנ"ש שבכל הקיבוצים להיות רגילים בריקודים אחר התפלה ואחר הלימוד ובפרט בשבת ויו"ט"). ואף בבין המצרים נהגו לרקוד אחר התפלה כבכל השנה ולומר את הניגון הידוע על הפסוק "כי נחם ה' ציון" וזלת מר"ח אב עד אחר תשעה באב לא נהגו לרקוד (שיש"ק ד' קצ"א). ויה"ר שנזכה במהרה לנחמת ציון.

י"ח. תפילין דר"ת. "וע"כ כל מי שרצה לקרב את עצמו להשי"ת להמשיך על עצמו תוספת דקדושה צריך להניח תפילין דר"ת כמו שהזהיר רביז"ל את אנשיו להניח תפילין דר"ת". (ליקוה"ל תפילין ה' כ"ח כ"ט). ועי"ש שכותב שעי"ז ממשיך על עצמו הארה מהצדיקים הגבוהים שזכו לעלות לתחילת המחשבה ולהמתין כל הדינים בשרשם ממש, ע"ש. ואכן ידוע ומפורסם אזהרת רביז"ל להתחיל להניח תפילין דר"ת תיכף מעת שמתחיל להניח תפילין ולא רק אחרי החתונה כמנהג החסידים, (כוכבי אור - אנשי מוהר"ן ל"ו), ועי"ש שהביא ראב"ן בשם אביו ששמע מר' עוזר זצ"ל שאנ"ש נהגו לחבר את שני האזהרות של רביז"ל; שלא יעבור יום אחד בלא לימוד שולחן ערוך, ולהניח תפילין דר"ת והרי מצוה ללמוד בתפילין דר"ת כידוע ע"כ נהגו שהיו מניחין ר"ת ולומדין עם זה שו"ע. וכמו"כ היו מקפידין לא להסיר את התפילין דרש"י עד לאחר עלינו ולאחריה תיכף להניח תפילין דר"ת ולצרף את הנחת ר"ת לחליצת תפילין דרש"י כדי שיחול הברכה שבירך על תפילין דרש"י אף על תפילין דר"ת. (שיש"ק ד' קצ"ד). עוד הובא שם בשם ר' אברהם שטרנהרץ זצ"ל שאמר לר' גדליה קעניג זצ"ל בשם ראב"ן שהקפידו אנ"ש להניח תפילין דר"ת עוד בזמן קריא"ש.

וכן המקום לציין את אחד מאנ"ש שנסתלק מאתנו לאחרונה, הר"ר נחמן קנלסקי (רוסישער) ז"ל שעל ידו נשתלשל זה שבחורי חסידי חב"ד ג"כ הולכים כיום תפילין דר"ת; ומעשה שהיה כך היה:

ר' נתן בן ר' נחמן - המקורב לחסידות חב"ד - עמד לפני הבר מצוה של בנו, ור' נחמן שלח במתנה לנכדו שני זוגות תפילין, כרצון רביז"ל להתחיל להניח תפילין דר"ת מיום הבר מצוה כנ"ל. ור' נתן שלח אז מכתב לאדמו"ר מחב"ד שיורה לו מה לעשות האם אכן יניח בנו תפילין דר"ת. והאדמו"ר החזיר לו תשובה כי אכן יש בזה ענין נשגב, ויצא ההוראה לכל פרחי החסידים ה'תמימים' להתחיל להניח תפילין דר"ת ג"כ מיום הב"מ. יהא זכרו ברוך.

ע"כ סדרנו בסייעתא דשמיא כל המנהגים מתחילת הלילה עד אחרי תפילת שחרית, שאר מנהגי היום ועניני שבת ויו"ט יבוא בהמשך אי"ה.

בין אנ"ש איך לנהוג, כי מצד אחד יש דברים מפורשים ממוהרנ"ת כנ"ל, ומצד שני מנהג ירושלים מאז ומקדם לעשות הגבהה קודם קריאת התורה ולא רצו לשנות ממנהג המקום. וסיפר לי הרה"ח ר' נתן דוד שפירא שליט"א שבאותה עת שלח חמיו הרה"ח ר' אברהם יעקב גולדרייך זצ"ל את השאלה למהר"ץ דושינסקי זצ"ל איך לנהוג בזה, וענה לו שיגביהו פעמיים את הספר תורה; קודם הקריאה משום מנהג ירושלים, ואחר הקריאה משום דברי מוהרנ"ת. ואכן כל זמן שהיה הוא בחיים חיותו בבית הכנסת היה עומד על זה שיעשו הגבהה פעמיים, אבל כיום נשאר כאן כמנהג בירושלים מאז ומקדם שמגביהים קודם קריאת התורה, ושאר בתי כנסת של אנ"ש נוהגים להגביה אח"כ וכדברי מוהרנ"ת.

ט"ז. לא נהגו אנ"ש לאמר את ה'אני מאמין' המיוסדים על עיקרי אמונה שישד הרמב"ם, אף שנתפשט מאד בכלל ישראל. והטעם לזה הוא ע"פ דברי ר' אברהם זכותא זצ"ל מגורי האריז"ל שאמר, שכל התורה כולה היא עיקר אחד. וכן יש מהראשונים שחלקו על הרמב"ם מטעם זה (עיין סידור 'חלקת יהושע' בארוכה), ולכן לא נהגו גם כן לומר פיוט 'יגדל' בתחילת התפלה המיוסד על י"ג עיקרי אמונה (עי' שיש"ק ד' קמ"ז). וכן בתפילת ר' לוי יצחק מברדיטשוב במוצ"ש "גאט פון אברהם" מדלגים המילים: "צו גלייבן בשלשה עשר עיקרים שלך", והיו אומרים: "צו גלויבן אין אלעס וואס א איד דארף צו גלויבן". וכן ידוע שנהג כן הרה"ח ר' שמואל שפירא זצ"ל וכן הדפיסו פעם ר' אריה וויינשטוק הי"ו. שמעתי מר' מיכל דורפמן ז"ל שהיה אומר רק את האני מאמין הראשון 'שהוא עושה ויעשה לכל המעשים'. ואמר שכן היו אומרים כמה מאנ"ש באומן רק את האני מאמין הראשון ותו לא. אולם כפי שצינתי רוב אנ"ש לא אמרוהו כלל.

י"ז. הריקוד לאחר התפלה. אף שרבינו הזהירנו מאד על השמחה וגודל מעלת הריקודים שנעשה עי"ז המתקת הדינים (ליקו"מ י') ומתקן עי"ז פגם חטאיו (שם קע"ח), מ"מ לא מצאנו בדבריו הענין לרקוד דייקא בכל יום. אולם מי שכבר ציוונו על זה הוא מוהרנ"ת במכתביו (על"ת צ"א): "וכבר אמרתי שצריכים לרקוד בכל יום. ובודאי שמעת זאת ועתה חזרתי ודברתי בזה, כי לפי עצם היסורים והבלבולים וכו' העוברים על כל אחד עתה אין עצה כי אם לשמח את עצמו בכל הנ"ל, ולרקד בכל יום בעובדא או במילולא וכו' או עכ"פ במחשבה". (דרך אגב במכתב הזה בסופו מזהיר מוהרנ"ת את בנו "ותהיה מראה האיגרות לאנ"ש החפצים באמת, ותחזור ותצניעם אצלך כי הם דברים יקרים וצריכים לשמרם" עיי"ש) [ובענין ריקוד במחשבה עיי' ב"שארי יצחק" עמוד רט"ו שאמר בט"ב על אף שאי אפשר לרקוד היום בפועל, אבל במחשבה אפשר לרקוד עיי"ש]. ואנ"ש היו חזקים בזה מאד עד כדי כך שזה היה מסימני ההיכר שלהם. ובנועם שיח ב' עמ' רי"ח מביא מאחד ששאל לרלו"צ מי הנהיג לרקוד כל יום בוקר וערב, והשיבו: "אתה הולך עם חכמות! וכו' זה כל החיות שלי לכן אני רוקד בבוקר ובערב. אם ארקוד בבוקר יהיה לי יום אחר אם ארקוד בערב יהיה לי לילה אחרת" עיי"ש. ומי שיש לו קצת בלבולים ומניעות בנושא זה, כדאי שיתפלל תפילה ג' ב'ששון ושמחה' (כוכבי אור) אשר מתפלל

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים בא"י

שמואל מאיר חשין

סודות מאחורי הכותל (מאמר שני ומסיים)

הדים רבים התקבלו בעקבות המאמר הקודם. מסתבר שגם מקום מפורסם וידוע מאד כמו הכותל המערבי, מסתיר מאחוריו סודות ותגליות שלאדם מן השורה קשה להגיע אליהם ולגלותם.

ובאמת אין אנו מתיימרים בשני מאמרים קטנים אלו לפרוס בפניכם את כל מה שידוע עד היום על מקום קדוש זה, כי יכלה הנייר והדיו ואפשר לחבר על כך ספרים שלמים (וכבר נכתבו ספרים עבי כרס על הכותל המערבי וסביבותיו). ואם במאמר הקודם התמקדנו בעיקר על מוהותו של הכותל עצמו, הפעם ננסה להבין מה פשרם של "הקשתות" והשערים למיניהם.

מי שקרא או בירר פעם עליהם שמע תיבות משונות ולועזיות כמו "ברקלי", "וורן", "וילסון" ו"רובינזון" ועוד, אלו הם שמות החוקרים הנכריים שחקרו את המקום לפני כמאה וחמישים שנה, וכל קשת או שער נקרא בדרך כלל על שם החוקר שגילה וחקר את תכונתו.

ומענין לענין באותו ענין, ננסה לשער היכן היו שערי הר הבית בצד מערב, וכפי שנסביר בס"ד היו 4 שערים בצד זה, שנים מהם היו במפלס שמעל הכותל המערבי עצמו והובילו היישר לרצפת הר הבית, וכדי להגיע לשערים אלו היה צורך לבנות את ה"קשתות" כפי שנסביר, ושנים אחרים היו בתוך הכותל והובילו לחלקים התת-קרקעיים של הר הבית.

קשת וילסון – הנמצאת בסוף השמאלי של שטח התפילה בחלק הכותל המקורה

בשנת תרכ"ה נפל דבר בירושלים, חוקר אנגלי בשם צ'רלס וילסון חשף בשלימותו את השריד הארכיאולוגי הנאה והמרשים ביותר מתקופת בית שני, שנשאר בתפארתו למרות החורבנות והמעברים שעברו על האזור. זהו גשר אדיר מימדים, ששימש כרחוב רחב-מימדים עתיק ומרוצף, שחיבר את העיר העליונה (כיום העיר העתיקה) ומצודת המלך (כיום מגדל דוד) לשער 'קיפונוס' שבמערב הר הבית. לפי ההשערה הוא נבנה ע"י הורדוס המלך שבנה אותו כמקשה אחת עם חלק זה של הכותל המערבי כשמעליו קיים מילוי עפר המיישר את הקרקע למעלה. ולא רק דרך סלולה היתה שם, אלא שתי אמות מים (כעין תעלות) עברו על הגשר, שהעבירו את המים שהגיעו מהרי חברון להר הבית. ככל הנראה מעל גבי גשר זה היו מובילים את הבהמות הגסות להקריבם על גבי המזבח, משום שבכל השערים האחרים היה צורך לעלות במדרגות. יצויין כי הורדוס בנה אותו על תוואי של גשר קדום – המשוער לזמן שלמה המלך – שהיה בדיוק במקום זה, וכפי שמעידים על כך שרידים של אותו גשר הנמצאים כאן.

גשר זה נמתח בגובה של 22 מטרים מעל עמק הטירופיאון העמוק והתלול. כיום כמעט שאין זכר לעמק זה, וקיימים חילוקי דעות באשר לשמו המוזר של העמק הנזכר בספר יוסיפון, רוב החוקרים סבורים כי תרגומו הנכון הוא "עמק עושי הגבינה", מקצתם סבורים כי הכוונה ל"עמק האשפות", ואחד מהם אף סבור כי הכוונה ל"בקעה התלולה" (מלשון טרפון-קרע), ואילו רי"ז הורוביץ בספרו דוחה את כל הפירושים ומחליט מדעתו שהכוונה היא לא אחרת מאשר "עמק הצורפים".

כך או כך, מדובר היה בעמק צר בעל מורדות תלולים למדי, ובמשך השנים נבנו שם בתים בעלי מספר קומות, לאחר תקופה הבתים נהרסו ועל גבי ההריסות הוקמו אחרים, וכן הלאה עד שהעמק נסתם כולו והושווה למפלס העיר העליונה עד שלא נודע כי בא אל קרבנה. ואנו כאשר אנו נמצאים כיום מתחת לקשת וילסון אנו עומדים למעשה על אותם חורבות שהגביהו אותנו עד למרחק של 63 מטר בלבד מתקרת הקשת.

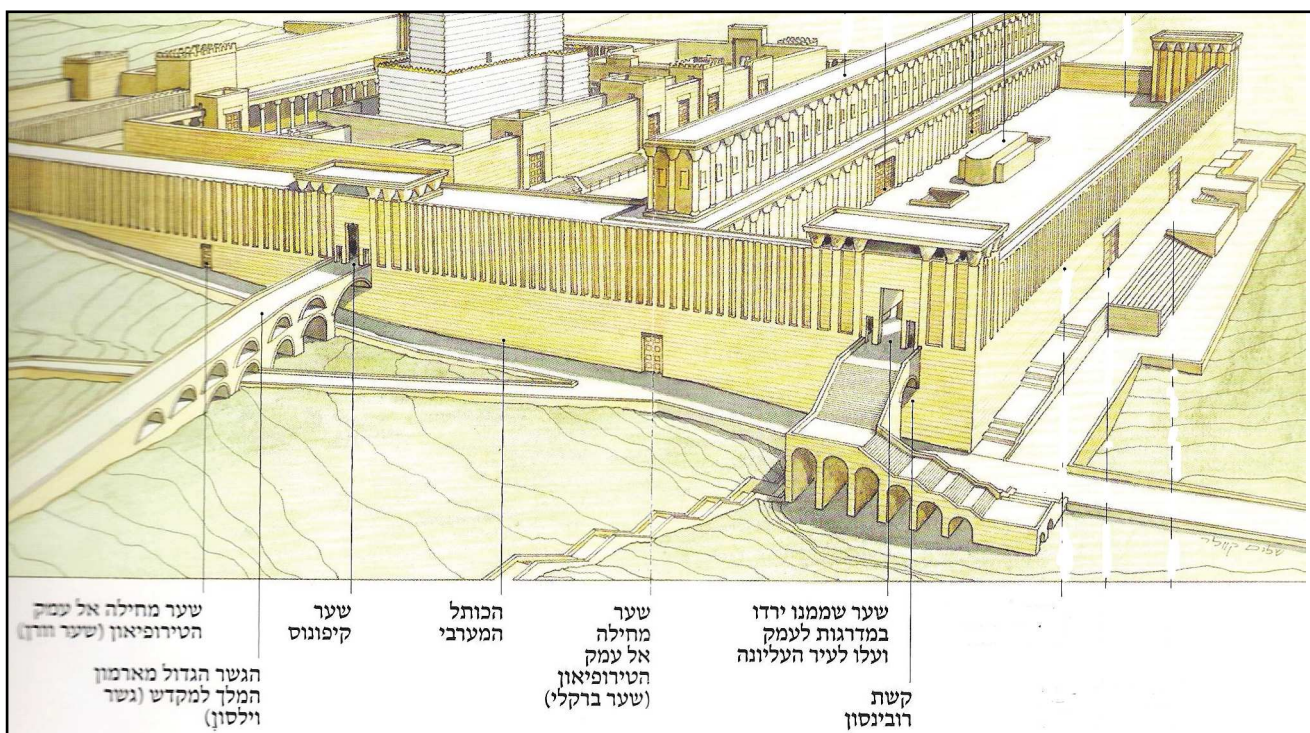
במשך הדורות שימש החלל שמתחת לגשר כבור מים ענקי, ועדות על כך קיימת עד היום בפיסגת הקשת, שם

השומרים בזמן הבית) שיוהיר את היהודים שלא להכנס למקום האסור, בהמשך מכתבו הוא מרמז גם על הסכנה הממשית למי שיכנס למקום בטעות, שכן הערבים היו הורגים יהודי הנכנס להר הבית "מלבד מצוות התורה יש מצוות פיקוח נפשות שלא ימות מבני אדם וגם זה דבר ברור". (מתוך ספרו 'משכנות לאביר יעקב').

מעניין לציין כי כאותו סיפור אירע גם להרה"ח ר' שמואל הורביץ זצ"ל כשבא לראשונה בירושלים בשנת תרפ"ג. וכך הוא כותב (ימי שמואל ח"א עמ' קס"ו) "התחלתי לילך בחזרה ליישיבת תורת חיים, ועל הדרך נתעיתי והלכתי ישר למקום המקדש עד שהגויים עכבוני ולא הניחוני להכנס, וחזרתי והלכתי עד שהשגתי אחד, והראני הדרך ליישיבה. ונתוודעתי שהמקום שנתעיתי היה מקום המקדש והיה לי יסורים מזה, כי הנכנס במקדש חייב כרת רח"ל, אך אח"כ כשהלכתי לעלות לרגל בפסח, נודעתי כי עדיין לא היה שם הגבול". ואכן בהמשך יזמנו מזכיר כמה פעמים את

קיים חור מרובע ובשוליו עדיין ניכרים לעין החישוקים שנעשו באמצעות חבלי הדליים שבהם שאבו את המים. (אתם מוזמנים לגלות אותם, ובדרך אגב, לאחר פירסום המאמר הקודם הבחנתי בשריד יחיד לאותו קיר אבנים שחצץ בין היהודים למקום גילוי שכינה, והוא ברזל חלוד הבולט מהאבן בדיוק באותו מקום וגובה שהיה הקיר קיים. כל זאת לתשומת לבכם בביקור הבא בכותל...)

והאם חשבתם פעם מה קורה מעל הקשת כיום? זהו קצהו המזרחי של "רחוב השלשלת" הידוע, המשכו של "הבטרק" המתחיל משער יפו וממשיך ויורד במורד העיר היישר לשער השלשלת שהוא בעצם 'שער קיפונס' המוזכר במשנה, וכנראה הינו השער היחיד להר הבית המשמש ככניסה להר מאז שביט המקדש עמד בתפארתו ועד היום הזה. ואכן בסביבות השער קיימים שרידים המוכיחים שבמקום זה היה קיים שער פעיל בזמן הבית, כגון אבנים עתיקות מאד המשמשים כמרצפות לרחבת הכניסה לשער, ומושזרות עוד לזמן הבית הראשון, וכן עמודים מסויימים

ציור המשוחרר את הכותל בזמן המקדש. מתוך ספר "ועשו לי מקדש"

המנהג לגשת עד למקום המותר ולהתפלל שם.

בציור.

שער וורן – בתוך מנהרות הכותל

מפתיע לגלות כי בזמן הגאונים, כשהחלק הנוכחי של הכותל המערבי היה מכוסה ונסתר מאתנו (כפי שהארכנו במאמר הקודם), היו היהודים מתפללים באחד השערים התת-קרקעיים של הר הבית, שנקרא על שם החוקר וורן שחקר אותו, ונמצא כיום במעמקי מנהרות הכותל, מכון נגד אבן השתיה קודש הקדשים, כשהוא סתום מצידו המערבי, ואילו האולם שנמצא בצידי הפנימי משמש ככור מים. בזמן הבית הוא שימש ככל הנראה כשער צדדי שהוביל למחילות שתחת העזרה, ואולי דרכו היו יוצאים הכהנים שנמלאו כפי שמפורש במשניות, ויתכן שלכן היה צמוד אליו בית הטבילה כדלהלן.

המקור הקדום ביותר לתפילה של יהודים בכותל

סיפור נורא התרחש במקום זה בסביבות שנת תרס"ג, היה זה בלילה חשוך אחד, המתמיד הירושלמי הגאון רבי מעשיל געלבשטיין זצ"ל סיים את חק לימודו בבית המדרש ופנה לחזור לביתו כשהוא יורד דרך רחוב השלשלת. כנראה שמחשבותיו עדיין היו משוטטים בהיות דאביו ורבא, רגליו לא ידעו לאן הם מוליכות אותו, הוא המשיך ללכת עוד ועוד, עד שבפתע פתאום מצא את עצמו ליד השער, שומרים לא היו שם בתקופה ההיא וכמעט שהתחייב בחיוב כרת רח"ל. כשהכיר ר' מעשיל כי הר הבית לפניו התעשת וחזר מיד לביתו. אבל הסיפור לא נגמר בכך, ר' מעשיל שראה כמה קל להכשל בדבר, בפרט שבתקופתו הגיעו כמה משפחות יהודיות להתגורר במרחק של חמישים אמה בלבד מהשער, כתב מכתב להאדר"ת בו העלה בארוכה שיש מצוה לשכור בית בחצר ההיא ולהעמיד שם שומר מבני לוי (שהם היו

ומצא את גרם המדרגות שהוביל ממנו אל רצפת הר הבית למעלה.

שער זה שונה משאר השערים בכך שצורתו מרובעת, והמשקוף העליון גדול וחזק מאד, באורך של 7.6 מטר ובגובה ועובי של 2 מטרים! היות והשער גבוה למדי מרצפת עמק הטירופיאון, וישנם לפחות 18 נדבכי אבנים ענקיות מתחתיו, נוטים החוקרים לשער כי היו טורי מדרגות שהוליכו מהעמק לפתח השער.

שרידי קשת רובינזון – על קיר הר הבית מול תחנת האוטובוסים

12 מטר מצפון לפינה הדרומית מערבית של הר הבית נמצאים שרידי קשת רובינזון שהתגלתה ע"י החוקר האמריקאי רובינזון בשנת תקצ"ח. רוחב הקשת והגשר היה כמו קשת וילסון שבתוך הכותל, ועל פי חישוב זה התגלה בחפירות הארכיאולוגים ה"אומנה" שלו, דהיינו יסוד הצד השני של הקשת. גובה הגשר מפני הקרקע היה כעשרים מטרים, והוא גבוה למדי גם בהשוואה לגשרים כיום, מה שמרמז על יופי וחזק בנין הר הבית.

שער זה שימש כנראה כשער מרכזי מאד לבית המקדש, שכן הוא חיבר בין העיר התחתונה והמרכזית (כיום איזור כפר סילואן ועיר דוד) להר הבית. הפינה שבו שוכן הקשת היא גם איסטרטגית, ועל כן כשרצו הכהנים להכריז ע"י תקיעות בחצוצרות היו עומדים בפינה זו בשקע מיוחד ותוקעים. מכאן היו התקיעות נשמעות היטב הן בעיר התחתונה השוכנת למרגלותיהם והן לעיר העליונה המושתרעת ממול. מפליא לציין כי בחפירות בשנים האחרונות בשולי הבנין האדיר הזה נמצאו בדיוק מתחת לפינה שברי אבנים מסותתים עליהם נחקקו מפורשות המילים "לבית התקיעה להכ...". (להכריז). לדאבונו בזמן החורבן עמד בדיוק במקום זה טיטוס הרשע וקרא לכהנים להכנע כפי שמוספר בספר יוספון.

מתחת לקשת רובינזון, על אבן בנדבך השישי, נמצאת עד היום כתובת חקוקה, המשווערת לזמן תחילת בית שני, (אולם ישנם חוקרים המאחרים אותה לזמן הראשונים) שהיא תחילתו של הפסוק "וראיתם ויש לבכם ועצמותיכם..." (כדשא תפרחנה). יתכן שהיה זה יהודי בזמן בנין בית שני שרצה בכך לבטאות את שמחתו על בנין הבית, ושמא היה זה יהודי בעת הגלות שהתגעגע לגילוי השכינה בהר הבית, וכתב את הפסוק המנבא על בנין הבית לעתיד לבא.

אין ספק כי כעת נוכל לכוון ביתר שאת בתפילה "ותחינה עינינו בשוכך לציון ברחמים" אכ"ר.

המערבי לאחר החורבן הוא ב"מגילת אחימעץ" שנכתבה בשנת ד'תנ"י ע"י רבי אחימעץ בן פלטיאל בו הוא מספר על אחיו רבי שמואל ב"ר פלטיאל שהקדיש "שמן למקדש בכותל מערבי למזבח שבפנים, ולבתי כנסיות לקהילות הרחוקים והשכנים ולאבלי ההיכל המסכנים הם העגומים על ציון ואבלים ועל ירושלים מתאבלים". מוזכר כאן "מקדש" שהוא

כנראה מקום ידוע בו התפללו בכותל, כמו כן יש מקורות שקראו למקום זה בשם "מערה", וכן רבי בנימין מטולדה מזכיר שער מסויים הסמוך לקודש הקדשים בו היו מתפללים.

דברים ברורים יותר אנו מוצאים באגרת של רבינו שמואל ב"ר שמשון משנת ד'תתקע"א: "באנו אל ירושלים ממערבה של עיר, וראינוה וקרענו בגדינו כראוי לנו. ונתגוללו רחמינו עלינו ובכינו בכיה גדולה, אני והכהן הגדול מלוניש (הוא רבינו יונתן הכהן מלוניל). ונכנסנו בשער עד לפני מגדל דוד, ונבוא להשתטח לפני העזרה. וניפול על פנינו לפני שער שכנגדו מבחוץ מרוח לעין עיטם, הוא בית הטבילה לכהנים, ושמה שער, שכנגדו בכותל מערבי ומיסוד הכותל, כעין אולם גדול אחד אשר ביסוד ההיכל ושם באים הכהנים במחילה לעין עיטם והמקום ההוא היה בית טבילה". בספר "ועשו לי מקדש" (עמ' 47) משחזר את מסלול הליכתו, כיצד הוא ממגדל דוד, יורד דרך רחוב השלשלת ובכותל המערבי נפלו על פניהם בשער מסויים שבתוכו נמצא אולם גדול וכו'. ולאור כל העדויות מזמן הראשונים, המקום המתאים ביותר לתיאורם הוא שער וורן. (וראה שם בארוכה שער היום יש שם בית טבילה 'חמאם א-שפע' והוא היה מזמן הבית).

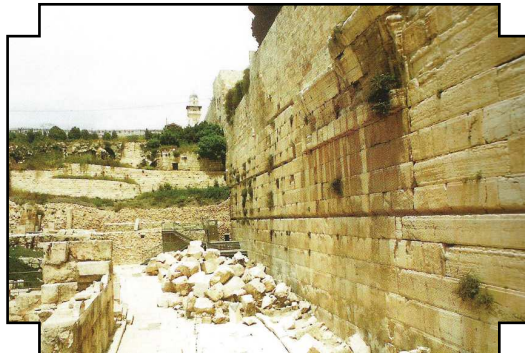
כיום נמצא במקום בית כנסת חדש שייסד הרב גץ רב הכותל, וסמוך לשער מתקיימים לפעמים מניני תפילה מיוחדים, כגון של וועד הרבנים, כשהם מכוונים גם למקום התפילה העתיק מזמן הראשונים, וגם משום שהוא בדיוק מול מקום קודש הקדשים.

שער ברקלי – ליד מדרגות העזרת נשים בחוץ

כשקראתי בפעם הראשונה על שער זה לא האמנתי עד שראיתיו במו עיני. שכן מדובר בשער גלוי לעין הנמצא כיום בפינה הימנית של עזרת הנשים. אמנם השער סתום באבנים וגם בתוכו קיים כיום בור מים, אולם בשנת תר"ח חקר אותו החוקר 'ברקלי' ואף הצליח לדחור אל חלקיו הפנימיים שמתחת לרצפת העזרה,

'קשת וילסון'

'קשת רובינזון' כפי שנראה כיום מול תחנת האוטובוסים

'שער ברקלי' בפינת העזרת נשים, (מסומן). מתוך ספר "ועשו לי מקדש"

חידושים וביאורים בתורה הזמנית

תורה י"ז

הר"ר אברהם שלום שישא

אכילה כראוי

כראוי אזי יש לו כעס וממילא מקבל כסילות השכל וכנ"ל ודו"ק היטיב.

וראיתי בשיש"ק (ח-ח-קכ"ז) שהרה"ח רלו"צ בגדר ז"ל אמר: ענין תאות אכילה אינו מתבטא דוקא במיעוט אכילה או ריבוי, כי יש אוכל מעט והוא שטוף בתאות אכילה, ויש להיפך שאוכל הרבה ואוכלו בקדושה כראוי, וכידוע שר' נחמן מטרטשנין ז"ל היה אוכל הרבה וראב"ג ז"ל היה אוכל קימעה קימעה ובכמה הפסקות ע"כ.

ויש לציין מש"כ מוהרנ"ת בליקוה"ל (הל' פורים ה"ב) וזל"ק: "וע"כ מצוה גדולה לאכול בפורים ולהרבות בסעודה מאוד כי עיקר שלימות הדעת ותיקונו והכנעת הכסילות וכו' הוא ע"י אכילה כשהוא בכשרות כראוי כנ"ל שזה נעשה ע"י הצדקה עכ"ל. ואמרתי בדרך צחות לרמז ענין הנ"ל בפסוק "צדיק אוכל לשובע נפשו" כי איתא בליקוה"ל (הל' מלמדים ה"ד י') שזה הנותן צדקה הוא בבחי' צדיק כמש"כ 'וצדיק חונן ונותן' ע"ש, וז"ש צדיק - שהוא נותן צדקה ע"י אוכל לשובע נפשו - יכול לאכול ולהרבות בסעודה מכיון שאוכל בכשרות וכנ"ל ודו"ק.

* * *

ראיתי בגליון הקודם מה שנתלבט הר"ר שמואל אייזיק צוקר הי"ו בפירוש הלשון של רבינו בתחילת התו' "כי" יראה ואהבה וכו' מהו הלשון כי? אכן מה שקיבלנו מאנ"ש הכלל בזה, שרביז"ל מביא פסוק בתחילת התו', והפסוק לפי פשוטו מאוד מוקשה מכמה קושיות ותמיהות, והתיבה "כי" היא תירוץ על כל הקושיות והתמיהות, ולדוגמא אבאר בתורה זו שאנו עוסקין בה כעת:

הפסוק ויהי הם מריקים שקיהם וגו' יש כאן כמה וכמה קושיות ותמיהות; א. ויהי הם מריקים שקיהם ידוע בחז"ל שתיבת ויהי הוא לשון צרה ומה היה כאן הצרה בהורקת השק? ב. בכלל כל הסיפור של הורקת השק מיותר בפסוק, והיה צריך לכתוב - וימצאו איש צרור כספו בשקו - ותו לא מידי כי מאי נפק"מ שהיה בשעת הורקת השק? ג. מהו הלשון - ויראו את צרורות כספיהם - בוודאי אם השבטים לא היו סומים בודאי ראו צרורות כספיהם ומהו הלשון "ויראו"? ד. מהו הלשון המה ואביהם - תיבת "המה" מיותר כי כבר כתוב מקודם והנה איש צרור כספו בשקו וזה קאי על השבטים ה. מהו הלשון "ויראו" למה צריכים לקבל יראה אם הם יודעים את האמת שהם לא גנבו את הכסף הרי הם יקחו את הכסף ויחזירו לאחר זמן למצרים ויאמרו שמצאו כסף איש בפי אמתחתו וכמו שעשו כן לבסוף, ואם פחדו שיבואו המצריים ללחום עמהם עבור הכסף שיחשדו אותם שגנבו אותם, האם השבטים לא היו גבורים דיים נגד כל המצריים וכמובא במדרשים (בפרשת ויגש)? ו. מהו הפירוש - ויאמר להם יעקב אביהם אותי שייכלתם יוסף איננו וגו', מהו השייכות אהדי שיוסף איננו ושמעון איננו וגו' למציאת הכסף איש בצרורו? ז. ומהו הלשון "עלי היו כולנה" הרי הוא מיותר, וע"ז בא רביז"ל עפ"י דרכו בקודש בהמשך התורה ליישב כל הקושיות הנ"ל וכמובן לכל המעיינים בפנים התורה ואכמל"ב, ולכן כותב רבינו הלשון "כי" ודו"ק.

כהמשך למאמרינו (בגליון הקודם) שעל ידי שהמאכל מתעכל כאשר יאות, אזי מוחו צלול ואינם עולים אידים מעופשים למוחו, ועד שנתעכל המזון במעייו יש להם להקליפות אחיזה בהמאכל כמובא בפרפראות יעו"ש. רציתי להעתיק מספר "עבודת בנימין" (להגה"צ רבי בנימין רבינוביץ זצ"ל חבר הבר"ץ העדה החרדית) מה שדיבר מענין לעיסת המאכל הדק היטיב שמועיל מאוד להעיכול וכו', ונצטט לשונו כמו שהובא שם (בסוף הספר) וז"ל: הקב"ה בגודל חכמתו הנפלאה לאין קץ, ברא להאדם את השיניים לצורך האכילה, ותפקידן של השיניים היא ללעוס את המאכלים לטחון אותו היטב, ובפרט המאכלים הגסים והקשים אשר צריכים מאוד לטחון אותו היטב, וכך נעשה המאכל מוכן לבני מעיים שיקבלו אותם ויעשו פעולתן על מכונם וכתיוקונן לחלק לכל אבר ואבר את הראוי לו, וחזן מהטחינה הנעשה ע"י לעיסה עם השיניים, עוד תועלת רב יוצא ע"י הלעיסה היטב והוא מפלאי הבריאה של הבורא ב"ה, שע"י הלעיסות עם השיניים יוצא מתחת הלשון מיץ של רוק עבה והוא לא סתם רוק רק מים מיוחדים שנעשה לעזר וסיוע להמאכלים לחזק את כח העיכול של המאכלים, שהרי בכל מאכל יש כוחות טבעיים כמו הצוקער והברזל ושאר דברים וכו', והמיץ שיוצא מתחת הלשון ע"י הלעיסות שלועס המאכל הם עוזרים ומסייעים לזה שיתחלקו התפקידים לאברים הפנימיים כראוי, וכל כמה שהאדם לועס המאכל כן יוצא עוד מיץ מתחת הלשון ונבלעים בהמאכלים, וכשהאדם לועס את המאכלים הדק היטיב אזי עושה מערכת העיכול את פעולתה כראוי, היות והמאכלים כבר נטחנים היטב ומוכנים להעיכול על ידיהם וגם ע"י מיץ הנ"ל, ועי"ז כל מערכת העיכול עובדים בנחת ובשלווה, וזה גורם שיכוך להנערועזקייט (רוגז וכעס) של האדם.

וכשהאדם נזהר בזה ללעוס היטב כנ"ל, אזי כשרוצה לעמול על עצמו ולשבר את מידת הכעס שבקרבו אז מגיע לו הדבר בניקל יותר, למשוך על רוחו ולטהר את המדה. משל למה הדבר דומה, כשאומרים לאדם לישא על כתיפו שולחן שלם והיות והשולחן משא כבד הוא נעשה עליו כובד גדול לשאת אותו, אמנם כשמחלקין השולחן לארבע או לחמש חלקים ואומרים לו טול רק רבע או חמישית מהשולחן אזי נעשה לו כל המשא הרבה יותר בנקל, וכמו"כ לעניינינו כשהאדם יש לו הרבה רוגז וכעס כנ"ל קשה לו מאוד להתגבר על זה ולמשול ברוחו, אמנם כשמקיים העצה הנ"ל ונשאר לו רק חלק קטן מהכעס כנ"ל אזי הרבה יותר בניקל להאדם לעבוד על זה עכ"ל.

ואפ"ל שכל ענין הנ"ל מרומז בדברי רביז"ל שצריכים לזהר שלא לאכול כזולל וסובא, ופירושו שלא בולע טוב מה שהכנים בפיו עד שנותן אכילה שניה לתוך פיו שהוא דרך רעבתנות, וכמו שהבאנו [בגליון הקודם] בשם הרידב"ז על הרמב"ם. והיינו שלאכול "בכשרות כראוי" היינו שילעוס היטב את המאכלים כנ"ל ועי"ז יתעכל המאכל היטיב וממילא ינצל מהכעס כנ"ל, ואיתא בגמ' (נדרים כב.) שהכועס מוסיף טפשות (הובא בספר המידות כעס י"ב), וזה מרומז בפנים מש"כ רביז"ל שעיקר ניקת הכסילות הוא רק מבחי' אכילה יעו"ש, והיינו שאם אינו אוכל

תשובה על שאלות להידודא - ב'

וכשהוא נתגייר כל כליו וחפציו הכל נתגייר אתו. ויש ראייה לזה מדין טבילת כלים, וע"כ כשאין לו בנים אחר שנתגייר הולך ממנו לישראל להוכיח הנ"ל - שממנו נתגייר אתו. ועפ"י מובן שיש גרים שמתגיירים ואיפה תיקון המזבח וכו'? התירוץ כשכל העולם יתגיירו (או לפחות שכל העשירים שבעולם יתגיירו..). יתגלה אור הצדיק בכל העולמות ובפרט בעוה"ז.

ואין צריך להמתין שהגרים ימותו בלי יורשים, כי התיקון נעשה מיד כשמתגיירים כנ"ל, יעזור השי"ת שכל הגרים בתוך כל כלל ישראל יפקדו בדבר ישועה ורחמים בקרוב, ואור הצדיק יתפשט בכל העולמות אמון.

דרך אגב, בפשטות הדין בשו"ע סימן ער"ה "גר שמת וכו' נכסיו הפקר, וכל הקודם זוכה" משמע אפילו גוי, עפ"י רביז"ל ובפרט עפ"י מוהרנ"ת בכל הלכות הפקר ונכסי הגר משמע, שזה הפקר רק לישראל ולא לגויים, וצריך עיון למעשה.

ובאמת יש כמה וכמה מקומות בשו"ע ובפוסקים שמוזכר הלשון 'גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו', ולגבי הדין אין נפק"מ בלשון ישראל ולא דוקא נקט כן. ואפשר לדייק מזה שזה רק לישראל, וכן "בקצות החושן" סימן ק"ז ורנ"ג כתב, שתקנת חכמים על גר שמת, שמי שתופס זוכה מדין. רואים שאין זה הפקר רגיל, ועפ"י ג"כ מסתבר שרק ישראל יורשים גרים. ואם אחד יודע ראייה המוכחת שאין ע"ז פירכא לכאן או לכאן נא להודיעני. וכן אם אחד יודע על גר שמת בלי יורשים נא להודיעני לקיים מצווה הנ"ל... ומכאן קריאה לכל הגרים: "אני אוהב אתכם אהבת נפש בתוך כלל ישראל!" ובזכות זה נזכה ליראה ואהבה אמון.

אודות מה ששאלתם בשאלה ג', שרואים גרים שמתגיירים ומדוע אין אור רביה"ק מתפשט בכל העולם כולו.

תשובה. הנה צריך להבין האם התיקון ע"י הגרים שמתגיירים, או ע"י הגרים שמתים בלי יורשים ונתקיים "ונכסי עממיא ירת", ומה התיקון הנעשה בזה.

ויש לבאר עפ"י דברי מוהרנ"ת, שיש נצוצי הקדושה שהתפזרו וכו' והטוב של ישראל כבוש אצל העכו"ם וכו' ומובא בכמה מקומות שהתפארות זה הכסף (בממון ישראל) וכו', ועפ"י מובן מדוע הצדיק נקרא ע"ש צרור הכסף (לקח בידו), כי הצדיק מחפש ומגלה ההתפארות שיש בבריה, ועכשיו בעונותינו הרבים "ותרד פלאים" - אותיות אלפים, כמובא בשיחות הר"ן שאלפי זהובים נמצאים אצל הקלי עולם וישראל הכשרים אין להם ממון.

ויש לרמז בסוף התורה 'אנא בריה קלה שבים' וכו' ואיתי נתייעץ הקב"ה, ועפ"י הלכות ערב ד', עי"ז אני ערב לתקן כל הבריה כולה. 'ואזילנא לפומא דלוי' עפ"י תורה ז' תנינא 'ששם שוחקין מן - פרנסה' עי"ש, היינו שאני מדבר כל הזמן מפרנסה - פומא דלוי, במקום להתעסק להחזיר כל העולם כולו בתשובה, אני בעצמי הולך לכליון והפסד. ועפ"י מובן 'טוב הכבוש - שע"י מיסים וארנוניות' וזה פגם המזבח, במקום לעבוד השי"ת שזה מזבח; עובדים את הממון ועושים מזה ע"ז רח"ל. וע"כ כשהיה ביהמ"ק קיים היה שם כל העשירות שבעולם, ופגם המזבח - מובא בסוף גמרא סוכה: "לוקוס לוקוס עד מתי אתה מכלה ממנו של ישראל". והתיקון נעשה ע"י גרים שמתגיירים וממנו נהפך לממון דקדושה. התפארות זה תיקון המזבח, ונתגלה אור הצדיק - צרור הכסף יוצא מהשק, והא דנפסק בשו"ע שירושית הגר הולך לישראל זה ראייה שממנו נכנס לקדושה,

יחיאל מיכל הלוי חזן

ליקוטי ניצוצות מספה"ק על עניני קדושת אכילה

קודם נטילת ידיים לאכילה יאמר תפלת השב של רבינו יונה ז"ל, ואחר אכילת המוציא יאמר בזה הלשון: "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתה, אין אני אוכל להנאת גופי ח"ו רק שיהיה גופי בריא וחזק לעבודתו יתברך שמו, ואל יעכב שום חטא ועוון והרהור רע ותענוג גשמי את היחוד קודשא בריך הוא על ידי נצוצות קדושות של האכילה והשתיה הזה".

ויכין כשהוא אוכל דבר מה, שהטעם שהוא מרגיש בפיו בשעת לעיסה ובשעת גמיעה היא פנימיות הקדושה וניצוצות הקדושה השורה במאכל או במשקה ההוא, ועל ידי האכילה והשתיה בשנייהם והאצטומא נברר הפנימיות מהמאכל שלא יעשה מותר להשפיע לחיצונים, ואז נפשו נהנית מהפנימיות והפסולת נעשה מותרות ונדחה אל החיצונים, ויקבל אז במחשבתו שתיכף ומיד כשירגיש שיצטרך לנקבו לא ישהה את הפסולת בקרבו לטמא ח"ו את מוחו ולשקין את נפשו להשהות את הצואה והשתן בקרבו אפילו רגע אחד, וגם יצייר לפניו בשעת אכילה האותיות "מאכל" בכתב אשורית ויהרהר שעולה צ"א כמנין הוי"ה בשילוב אדנ"י. (צעטיל קטן להרה"ק ר"א מליזענסק אות ט"ז)

בברכה הראשונה שעל המאכל צריך לכוון לתקן הניצוצות הקדושים שנתעברו במאכל, ובברכה האחרונה צריך לכוין לתקן נפשות המגולגלים

בהמשך למאמר הקודם שנלקט מספרי רבינו ומוהרנ"ת שהתייחס יותר לענין האכילה עצמה וכוונת האכילה, (המקושר לענין "אכילה בכשרות שהיא אחת מהענינים הנלמדים בתורה הזמנית - י"ז). הרי שענתה הוספנו וליקטנו משאר ספרים לרבות אף גם מהשו"ע והבאנו פנינים יקרים מסדר האכילה, (וכמובן שאפשר עוד הרבה להאריך אבל הבאנו רק ראשי פרקים מכל ענין, וגם מהשו"ע הבאנו רק את הפנינים המורגשים כ"עובדות מעשיות" בעבודת ה'. אבל זה פשוט שאכילה בכשרות יסודה הראשון הוא לקיימה לפי כל דקדוקי ההלכה מראשית הנטילת ידיים והברכות וכן שאר כל ההלכות וכו', אך כאן זה לא מדור הלכתי).

בליקו"מ תורה צ"א מביא רבינו מכתבי האר"י, שצריך להגביה ידיו בשעת נטילה נגד הראש כדי לקבל הקדושה, נמצא שצריך לזה אמונה בהידים להאמין שמחמת שמגביה ידיו כנגד הראש מקבל הקדושה, כי בלא אמונה אינו כלום כמו שכתוב כל מצוותיך אמונה.

בנטילת ידיים לסעודה יחשוב כאילו מקדש ידיו ורגליו מן הכיור קודם בואו לאכול על השולחן שדומה למזבח. ובשעה שאוכל יחשוב שהלחם הוא כקדשים ומשולחן גבוה קא זכי, ויצטער על חורבן ביהמ"ק בכל סעודה (ספר הגנוז פרשת אמור).

גדולה לשמוח בסיום אותו הספר. (יוסף אומן ק"ל)

רבינו הקדוש המגיד ממעזריטש זע"א הזהיר מאד לכון בברכהמ"ז יותר מתפילה, כי תפילה דרבנן וברכהמ"ז דאורייתא. (תולדות אהרן)

זכינו השי"ת שנוכה לתת צדקה לתלמידי חכמים ולצדיקים אמיתיים ועניים הגונים, ועי"ז יתרבה האור הנח והחך, ואזי ע"י דיבורי האמונה של הצדיק יחקק ויכתב בספריהם היפך אמונתם ועי"ז יהיו נעשין גרים, ועי"ז יהיה נשלם המזבח שהוא בבחינת שולחנו של אדם ועי"ז נזכה שתהיה אכילתנו בכשרות ובכוונה כראוי, ועי"ז נזכה להכניע הכסילות והקליפות ויתרומם שכלינו, ועי"ז נזכה לראות ולהבין אור הצדיק ויאיר לנו אור הצדיק באופן שנוכה לקבל ממנו האהבה והיראה שהצדיק מגלה, אכ"ר.

במאכל וסימנך שבברכת "בורא נפשות" אומרים "להחיות בהם נפש כל חי". (שער הליקוטים פרשת עקב)

כתבו הספרים בשם הזוהר הק' שמצווה לאדם שיתפלל בכל יום על מזונו קודם האכילה. (ויצא בזה ע"י מזמור ה' רועי לא אחסר" כדלקמן) (שו"ע קס"ו ובמשנ"ב סק"ג)

מצווה להביא על כל שולחן מלח קודם שיבצע, כי השולחן דומה למזבח והאכילה שאדם אוכל לחזק כוחותיו ועי"ז יהיה בריא וחזק לעבודת ה' היא קרבן ונאמר על כל קרבנך תקריב מלח, והוא מגן מן הפורענות. (שם קס"ו במשנ"ב סק"א)

יתן שתי ידיו על הפת בשעת ברכה וכשיאמר "ה'" יגביה הככר. (שם קס"ז ס"ד משנ"ב סק"ג)

יארץ קצת בה"א דהמוציא. (שם קס"ז ס"ב בבאר היטב בשם האריז"ל)

דובב שפתי ישנים

הרה"ח ר' יעקב מלמד [קאלמנוביץ] זצ"ל

מבואר פנים מגודל ההתפארות שהשי"ת מתפאר עם כל אחד ואחד מישראל בכלליות ובפרטיות ובפרטי פרטיות, כי יש בכל אבר ואבר ובכל תנועה ותנועה של ישראל התפארות אחר, וכתב שם: "ויש לפעמים שאיזה פחות מישראל עושה נענוע עם הפאה שלו והשי"ת יש לו התפארות גדול גם מזה". ואמרתי לקיים מאמר חז"ל כל האמר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, וארשום בזה מה ששמעתי בזה מכבוד מו"ר הרב ר' אברהם שטרנהרץ זצ"ל ששאלתי אותו שיפרש לי מה שתפס אדמו"ר ז"ל ענין נענוע עם הפאה דייקא, ואמר לי שאפשר לפרש כי 'פאה' הוא לשון גבול וסוף, דהיינו שיש לפעמים שאיש ישראל נפל וירד מאד ועבר מה שעבר ח"ו, אמנם אעפ"כ נמצא בו נקודה קדושה ויקרה, והיא אינה נאבדת לעולם כמוכא בדברי רבינו"ל בכמה מקומות, והיא בבחינת גבול וסוף היהדות שלו, ויש לפעמים שעושה נענוע היינו איזה תנועה לכבודו יתברך עם פאת וסוף נקודת היהדות שבלבו, ויש להשי"ת התפארות גדול מזה.

וזה יובן על פי הגמרא בקידושין עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, ר' שמעון אומר אפילו צדיק גמור וכו' ואפילו רשע גמור כל ימיו, ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שוב רשעו. ע"כ והצדיק האמת הוא אשר יכול למצוא התפארויות אלו שיש בכל אחד מישראל וכו' כמבואר בפנים,

ולענ"ד אפשר לפרש ענין ה"נענוע" שמובנו ענין תנועה בעלמא ולא עשיה ופעולה ממשית, שלפעמים יש שהיצר הרע רוצה להסית לאדם לעבור איזה עבירה ח"ו, כגון שמזמין לפניו ראיית איסור והאדם מתגבר ומעקם ראשו או סוגר עיניו וכיוצא, שהוא רק בשב ואל תעשה, נמצא שלא עשה כלום, רק נענוע בעלמא, והשי"ת יש לו התפארות גדול מזה, אף אחרי שכבר עבר מה שעבר רק שלבסוף מתגבר עם פליטת הנקודה הנשארת לנענוע עצמו מלעשות איזה דבר נגד רצונו יתברך יש לו להשי"ת התפארות גדול מזה, ועל ידי זה בעצמו זוכה אחר כך לעשות תשובה שלימה, ובצירוף כל ההתפארויות הקדושות האלו שיש להשי"ת מכל אחד ואחד שבישראל אפילו מהפחות שבפחותים ואפילו מנענוע בעלמא כנ"ל, מכל זה תתעורר הגאולה במהרה בימינו אמן בבחינת "כי גאל ה' את יעקב" וזה מחמת כי – "ובישראל יתפאר" כן יהי רצון במהרה בימינו אמן.

(מתוך הספר 'מכלל יופי' על ליקו"מ)

כתבו המקובלים לטבול פרוסת המוציא במלח שלש פעמים. (שם במשנ"ב סק"ג)

אין משיחין בסעודה, אבל בין תבשיל לתבשיל מותר, ומצוה על כל אדם ללמוד תורה על שולחנו, וטוב לומר אחר ברכת המוציא מזמור ה' רועי לא אחסר" דהוא דברי תורה ותפילה על מזונותיו (שם ק"ע ס"א במשנ"ב סק"א)

לא יהא אדם קפדן, כעסן או רגזן בסעודתו. (שם ס"ו)

נקיי הדעת שבירושלים לא היו מסובין בסעודה אלא אם כן יודעים מי מיסב עמהם, מפני שגנאי הוא לתלמיד חכם לישב אצל עם הארץ בסעודה ואפילו בסעודת מצווה. (שם ס"כ ומשנ"ב סק"ב ועי' בביאור הלכה)

הארץ בשל"ה שצריך לזהר מריבוי אכילה ושתייה, אלא יאכל וישתה רק להעמיד ולהברות את גופו שיהיה מזומן לעבודת הנפש, ובוה כל סעודותיו הויין סעודת מצווה. (שם משנ"ב סק"ה)

וכתבו ספרי המוסר דאם באמצע אכילתו - בעוד שהוא מתאוה לאכול מושך ידו ממנו, זה נחשב גם כן לסיוג ומתכפרים עונותיו. (שם תקע"א משנ"ב סק"ב)

וצריך לישב בכבוד על השולחן כי על שולחן המלך הוא אוכל, והאוכל לשם שמים לא ילך אחר הערב לחיך ומזיק לגוף, אלא אחר המועיל לגוף אע"פ שאינו כל כך ערב לחיכו. (פלא יועץ ערך 'אכילה')

וכתב החינוך שקבלה יש, שכל הזהיר בברכת המזון, מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימי חייו. (פלא יועץ שם)

וטוב ליחד לו ספר ללמוד ממנו באכילתו, מראשו לסופו, ולא פעם בספר זה ופעם באחר. ומצוה

דברים נלהבים מאחד החברים

"גודל נוראות עמקות תורת רבינו הקדוש"

עפ"י תורה י"ז

נקודה ועצה של תורה קדושה זו (כגון: אכילה בקדושה, צדקה וכו'), ומלבד ההתפארות בפרטי פרטיות מתילי תילים של חידושים מתוקים ודרכים ישרים הנובעים מכל תג ואות מדברי רבינו, מלבד כל זה הרי ישנה את ההתפארות הכללית של התורה הזאת, כלשונו של ה'פרפראות': "לעמוד מרחוק ולהציץ מן החרכים על נפלאות נוראות הבניינים והקשרים, ונפלאות נוראות התגלות קדושת ההשגות" וכו'.

ובכן נתפעל ונתפעם עד עומק נשמתינו: היכן יש עוד ספר קדוש ונורא כזה שכל תורה ותורה חובקת זרועות כל העולמות? ובמילים כלשון תורה זו: "מראשית הרצון לבריאת העולם שהוא בשביל ההתפארות וכו' ועד להשבת אחרוני חלקי נשמות ישראל מכליון והפסד והיתה לה' המלוכה". היכן עוד משורטטים מפות עליונות ונשגבות כאלו, מפעולותיו הנוראות של בחירא דצדיקא המאיר בכל העולמות וכו' ש בעוה"ז לגלות הרצונות וההתפארות של כל הבריאה דומם צומח וכו' ולרפא את מזבח ה' ההרוס ע"י דיבורי אמונה ששולח לכל האובדים והנדחים, וכל זה בכח הצדקה ואויר הנח והזך וכו'.

והלא זה האש היוקדת בכל מכתב ב"עלים לתרופה" כשר נתן לא מפסיק להתפעל ולזעוק "כי על כל דיבור ודיבור של תורתו הק' ראוי לכל מי שיש לו מוח אמיתי בקדקדו לומר: אלמלא לא אתינא אלא למשמע דא ד'! מכל שכן כשמתחברים שני דיבורים יחד מכל שכן כשמתרחב הדרוש להלן יותר והולך ומתגבר כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק, מי שמע כזאת! מי ראה כאלה! בפרט נוראות נפלאות הצירופי אותיות אשר לא נשמע כזאת, מי יפאר מי יהדר... ואי אפשר לדבר בזה כלל כי הוא לכל חד כפום מה דמשער בליביה..." (מכתב קע"ח)

"התגלות כזאת לא נשמע בעולם, ומי שיש לו לב להסתכל על האמת,

ראוי לו שתסמר שערות ראשו, ויעמוד מרעיד ומשתומם מגדולת נפלאות התגלות הזאת, ואלמלא לא באנו לעולם אלא למשמע דא דיינו!..." (מכתב ס"ג)

כאשר התפארות והתפעלות זאת תבער אצלינו, אמונה לזהטת בגדולת רבינו, שתעורר בקרבינו געגועים וכיסופים לרוחו הקדושה הנושבת על אנפי ספריו, וכאשר רצונות אלו יתפכו לריקודים ומחולות, ושאגות ובכיות ודיבורי התבודדות ושיחה בינו לבין קונו - אין לך דבר המעורר אהבה ויראה לצדיק יותר מזה... נכון, שהתפעלות זו תשאיר אותנו תמיד רחוקים וקטנים, בבחי' "ראוני נערים ונחבאו" (עיין תורה קל"ה) - הלא לביטול כזה כלתה נפשנו (עיי"ש היטב). והלא דווקא כשהלב של העולם נשאר לעמוד מרחוק, הוא יכול לשאת עיניו אל המעיין הרם ונישא הניצב הגובה ושיפוע ההר (עיין היטב סיפור י"ג ביום השלישי) ה' יזכינו.

בפרפראות לחכמה (במהדורות הישנות נדפס בסוף תו' ט"ו ולאחרונה הודפס כהקדמה שניה) כותב הטשערינער רב ז"ל בזה"ל: "כי מלבד העמקות הקדוש שיש בתורתו ומאמרו הק' לפי פשוטן של דברים הגלויים לכל וכו', מלבד כל זה, צריך המעיין לצייר בדעתו כאילו עומד מרחוק ומציץ מן החרכים נפלאות הבניינים והקשרים הקדושים שבכל מאמר ומאמר, ונפלאות נוראות התגלות קדושת ההשגות בעצמן, ונפלאות נוראות הלבשות ההשגות ורמיוזותם בכל התורה שבכתב ושבע"פ" וכו' וכו' עיי"ש עוד לשונו הק'.

מדברים אלו בוקעת זעקה גדולה, נסה בס"ד להדהד אותה לאוזנינו: זה פשוט וברור לכל מי שלמד ולו פעם אחת, את הקדמתו של מוהרנ"ת ז"ל לליקו"מ: "שעיקר כוונתו הקדושה הוא פרוש הפשוט שבכל תורה ותורה, כי לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה וכו', שכל עיקר כוונתו הקדושה בכל תורה ותורה שגילה, ובכל דיבור ודיבור שייצא מפיו הקדוש, היה רק שנשתדל להבין העבודה והעצות היוצאים מכל תורה ותורה, ושנבקש מהשי"ת ונשתטח לפניו יתברך, ונשתדל לקיים ככל הכתוב בהם בפשיטות" וכו' עכ"ל"ק.

אולם זאת בל נשכח ובל נסיה דעתינו, שהלמעשה היסודי בכל ליקוטי מוהר"ן, זה ההתקשרות והאהבה העצומה למי שגילה והמשיך את כל התורות הקדושות והנוראות האלו. שהרי כמו שבכלליות התורה הנתונה לנו מסיני, ברור ופשוט שעיקר כוונת נותנה יתברך ויתעלה הוא לעובדא ולמעשה, לקיים בפשיטות עם כל פרטיהם ודקדוקיהם, ודוקא משום כך הרי שבלא "דחילו ורחימו" (יראה ואהבה) "לא פרחין לעילא" כנודע מהזוה"ק, כי היראה והאהבה הם שרש כל הרמ"ח מצוות עשה ושם"ה לא תעשה כידוע, והם ה"למעשה" הגדול ביותר, שכל המצוות ניתנו בשביל שעל ידם נבוא ליראה שלימה ואהבה שלימה, שזה הדבקות הנרצית בהשי"ת.

וזהו הרי הסוגיא של תורה י"ז: לזכות לאהבה ויראה!

כמו"כ לגבי תורותיו ועצותיו של הצדיק, שכולם הם רק שלבים בסולם המוביל אותנו לכת השלישית הזוכה להיות 'אפויה' בלב של הצדיק, כרצונו, שזה ענין "אור הצדיק" שבו עוסקים אנו בתורה זו, שהוא אהבה ויראה לצדיק (עיין ביאור הליקוטים), כידוע בחז"ל (פסחים כ"ב ע"ב) "את ה' אלוך תירא - לרבות ת"ח" ועיי"ש במהרש"א דכמו כן "ואהבת את ה' אלוך" [בכל לבבך! ובכל נפשך! ובכל מאודך!] לרבות ת"ח. וכפי המתגלה בתורה זו - כמה שנאהב ונירא את התלמיד חכם הגדול כן נוכל על ידו לאהבת ויראת ה' בשלימות, ובלעדי זה הכל עטוי שק ולבוש קדרות.

כיון שכך; הרי שמלבד ההתפארות הפרטית מכל

בית הגזים

במדור זה נביא בעז"ה מידי פעם, דברים גנוזים מתולדות ימי אנ"ש לדורותיהם, וכן שיחות יקרים וסיפורים נפלאים שאינם ידועים כ"כ.

שיחות וסיפורים מאנ"ש הרואים אור לראשונה מכת"י הרה"ח ר' אלעזר מרדכי רוזנפלד ז"ל [המשך]

ע"י הר"ר אברהם בר"נ זצ"ל בחי' הר"נ. ומקודם הי' מקורב גדול להט' והדריך את האברכים שלו. ונתקרב ע"י שחותנו גר באומן והי' סמוך על שולחן חותנו תיכף אחר החתונה, והי' מצוה לו בכל בוקר כשיצא לעיר: "דע לך שיש פה ביהכנ"ס של ברסלבר, והזהר שלא תיכנס לשם!", וכ"כ הי' מזהיר אותו עד שזה בעצמו עורר בו רצון לדעת מה באמת נעשה שם בביהכנ"ס של הברסלבר, ונכנס לשם בגנבה ור"א נמצא אז בביהכנ"ס והבין שנכנס להתענינות, ואז הי' ר' אברהם ז"ל בימי נעוריו ולבבו הי' כאש להבה בעבודת השי"ת, ונכנס אתו בדיבורים עד שעלה אתו לעליה ולמד אתו התורה ט' תיקונים עם המראה, ור' פנחס נתקרב. מיד כשנודע למחותנו ולמשפחתו נעשה רעש גדול וממש רצו להרגו, ואמר לו ר' נחמן טולטשינער ז"ל לברוך לר' ישראל פוטשטיק ז"ל מתלמידיו של מוהרנ"ת ז"ל, והוא הי' גר בכפר סמוך לאומן והי' נחבא ערך חצי שנה, ובתוך הזמן הזה הלך חותנו לעולמו אעפ"כ יעצו לו שלא לדור באומן מחמת קרוביו, והלך לעיירה 'קיבליטש' ונעשה שם מלמד תשב"ר, והדריך את התינוקות עפ"י דרכי רבנו זצ"ל, רק שלא גילה להם מהיכן לוקח הדיבורים והדרכים האלו.

והנהיג אותם להתבודדות ולצדקה וכו' וכל עניני יראת שמים, והאבות ראו שכל תינוק שנכנס להמלמד החדש נעשה יר"ש ומתמיד ובעל מדות טובות עד שכל העיירה נתנו את ילדיהם אליו, וככה הנהיג אותם בעילום שם ברסלב כמה שנים. וכשהי' נוסע על ראש השנה לאומן והיו הם שואלים לו להיכן הוא נוסע והי' אומר להם שם של איזה רבי, וכך עברו כמה שנים עד שהר"ר נחמן זצ"ל טולטשינר אמר לו שהגיע העת לגלות את האמת; הבוחר יבחר והחדל יחדל, וכן עשה. וקרא לכל תלמידיו והיו כבר בחורים בני שש עשרה ביניהם, ואמר להם: "דעו לכם, שכל ההנהגות והדרכים שלימדתי אתכם הם ע"פ חסידות ברסלב. ועתה, מי שרוצה להמשיך ימשיך". כשנודע הדבר בעיירה הוציאו כל האבות את ילדיהם ונשארו כמה מהם - כמדומני שש עשרה, ונעשה מחלוקת נגדו. ועוד יש כמה מעשיות, וגם הענין מהמתנגד וכו' הקפיד מאד ר"נ טולטשינר ז"ל ואמר שאין דרכינו בכך רק בתפלה. וזה ר' פנחס הי' עובד השי"ת גדול במסירות נפש ונפטר בן שלוששים ושלוש זצ"ל. ובר"ה הי' הרב מטשעהרין ז"ל שולח אליו לשמוע דיבוריו, ואמר לנכדו ר' אברהם ז"ל שטערינהרץ: "לך ראה איך אברך מדבר מרבינו ז"ל!".

*

כ"ז. ר' יעקב יוסף בן ר' נחמן ח'לס הי' חתן ר' אברהם ציפר'ס. ר' אברהם ציפר'ס הי' בנו של ר'

כ"א. מוהרנ"ת ז"ל אמר אם לא הי' הקב"ה נשבע שלא להביא מבול הי' בא מבול רח"ל על הפרצה שנעשה בימיו שחתן כלה נפגשים, השי"ת יצילנו ויגאלנו.

*

כ"ב. שמעתי מזקני נ"י שהי' פעם במזיבוז על ציוה"ק של הבעש"ט ע"ה, ושמע מזהקנים דשם שאמרו על ענין גילוי של אליהו הנביא ע"ה להבעש"ט ע"ה - שאין ד"א במזיבוז שלא דרך עליהם אליהו זל"ט.

*

כ"ג. הס"ת של הבעש"ט הק' ז"ל שהי' באומן, הביא מוהרנ"ת ז"ל מעזבונו של הר"ר יצחק אייזיק ז"ל חתנו של אדמו"ר ז"ל, ובאומן הי' ס"ת שכתב האיש שהי' בביתו החופה של אדמו"ר ז"ל בבית שני. ואחר המעשה שאמר לו רביז"ל: "השי"ת יודע..". כידוע, כתב ס"ת לבהכ"נ שבאומן ממזמונו.

*

כ"ד. יום ה' וישלח תשכ"ו. מר' לוי יצחק, ראשי פרקים מה שהבטיח מוהרנ"ת ז"ל לאשת ר"ח סטאליר בנים אם בעלה ר"ח יבטיח לארח עשרה מאנ"ש בר"ה, (ויתן להם) ויהי' להם השנה בן זכר. ואמר לה שיקראו שמו 'לוי יצחק' ע"ש הרה"ק מבארדיטשוב.

מה שאמר ר"ח הנ"ל לבנו שלא לדבר על מפורסמים, ואם לא "וועסטו פאר שוורצט ווערין" [=יושחר לך ימין] ולא ציית, ועבר על מה שעבר רח"ל.

וכן אבי אביו של ר' מרדכי בברניצער הי' מאנשי מוהרנ"ת ז"ל וגם הוא צוה לבנו טבי"אל תדבר!" וגם הוא לא ציית וגם עבר רח"ל.

הר"ח ז"ל אחיו של הרב מטשעהרין הי' סובל ממחלת הריאות רח"ל, ואעפ"כ קיים מאחז"ל "חייב איניש לבסומי עד דלא ידע" במסירות נפש ממש.

*

כ"ה. ר' חיים כהן ז"ל 'סטליר' [=נגר] - מאומן, הי' אביו של ר' ישראל ז"ל טרוויצער, ויש קורים לו ר' ישראל תנא'דר'. ור' ישראל נולד בברכת מוהרנ"ת ז"ל ור' נפתלי ז"ל ששניהם בירכו אותו על שאירח את אנ"ש שבאו על ר"ה לאומן, כידוע המעשה בין אנ"ש. ור' ישראל הנ"ל הי' בעל מופת גדול והוא מתלמידי ר' נפתלי ז"ל, וגם הי' גאון בנגלה והי' מסיים כל שנה בשמחת תורה כל הש"ס וזהו"ק ותיקו"ז ושו"ע, וספרי אדמו"ר ז"ל. ור' שבת ברסלבר מאומן הי' גיסו בעל אחותו.

*

כ"ו. החסיד ר' פנחס קיבליטשער זצ"ל נתקרב

ויבלח"ט ר' לוי יצחק בנדר, ור' צבי ארי ליפעל. ואחר פטירת ר' משה גלידמן הנ"ל לקחה ר' בן ציון אפטר שיח' בבית שני.

*

ל"ו. ר' געצי מאומן הי' בן בתו של ר' פנחס יהושע ז"ל, וחתניו היו: ר' ברוך שהי' נקרא על שמו 'ברוך געצ'ס' והשני הי' ר' אברהם בעדער חותנו של ר' יצחק גלבך (שיח' [ז"ל]). ואחר פטירת ר' אברהם הנ"ל לקחה ר' יוחנן (שיח' [ז"ל]) בר' ברוך ברדיטשובר זצ"ל. שם משפחתו של ר' געצי ז"ל הי' 'ליבוונא'.

*

ל"ז. בניו של ר' פנחס יהושע היו: ר' נחמן ור' נתן בייטלמאכער שדר בירושלם, ור' נתן היה חתן ר' נחמן טולטשינער זצ"ל בבית ראשון, ואח"כ גירשה כי היו חשוכי בנים ל"ע, ולקח בבית שני את בתו של ר' דוד בר' פרץ מטשעהרין, שהי' נקרא 'ר' דוד פרץ'ס', והיא העלתה אותו לארץ ישראל ונפטרה פה, ולקח את האשה הצדקת גיטל תחי' אלמנת ר' ישראל הלפרין זצ"ל, שהי' נקרא 'ר' ישראל קארדוונער'.

*

ל"ח. ר' נפתלי הירץ בר' שכנא הי' חתן הרב מטשעהרין ז"ל, ואביו של ר"א סופר מירושלים.

*

ל"ט. אנ"ש היו אומרים על ר' שכנא בן מוהרנ"ת ז"ל, שיש לו המח של אביו (הער האט דעם טאט'נס מוח).

*

מ'. הגאה"צ ר' שכנא בן מוהרנ"ת ז"ל. בניו: ר' נחמן ור' נפתלי הירץ ז"ל. ר' שכנא חיבר ספר על חכמת התכונה והלכות קידוש החודש, ומוהרנ"ת אביו הקפיד ואמר שהי' צריך לעשות על חסידות. וגם חיבר ספר תפילות ורצה להדפיס ולא הניחו אביו; כי אמר: "לא חיברת אותו בדמעות" (סי נישט מיט קיין טרערין). והוא הדפיס בפעם ראשונה את התפלה שאחר תיקון הכללי וחרט בעצמו אותיות על עץ.

בניו היו ר' נחמן (ור' נפתלי הירץ סופר) עובד השי"ת, שהרב ר' נחמן מטשעהרין אמר עליו: "נחמן שכנ"ס ונחמן פסחלס" עשוני לחסיד – האבין מיר גימאכט פאר החסיד". כי בתחילה הי' עוסק יותר בלימוד, ואח"כ שראה גודל השגתם וחסידותם נעשה יותר חסיד.

*

מ"א. אור ליום ה' בשבת משפטים, כב' שבט תשכ"ז. ר' אברהם סופר כוכב לב שאל את ר' נחמן טולטשינער

מרדכי מטעפליק, וכפי הנראה נקרא ציפרס' ע"ש אמו.

גם אביו ר' מרדכי הי' נק' ר' מרדכי חייל'ס', והי' אחיו של ר' דוד חייל'ס - המובא בהקשר לספר המדות.

ר' אברהם ז"ל בר"נ עשה 'חלקה' לבנו ז"ל במירון.

*

כ"ח. המגיד מטירהוצע הי' נוסע בקביעות פעמיים בשנה לרביז"ל: פרשת יתרו ופרשת ואתחנן. והי' אומר שבקבלת התורה הוא צריך להיות אצל רביז"ל, ע"כ.

*

כ"ט. ר' דוד - גיסו של ר' מרדכי טעפליקער ז"ל לא הי' לו בנים ל"ע, והי' גאון גדול ועשיר מופלג, וביקש מר' מרדכי ז"ל שיתן לו את בנו ר' אברהם הנ"ל וילמדו תורה, וגם יוריש לו את העשירות שלו, ומסר לו. ואח"כ נסע ר' דוד לארץ ישראל ונתמנה לדיין בעיה"ק טבר' ושם מנוחתו כבוד ז"ל. ולר' אברהם נתן את כל הוננו, ור' אברהם שלח לו (מידי חודש) לא"י ממעות אלו.

*

ל'. ר' דוד הנ"ל הי' פעם אחת אצל רביז"ל אמר עליו: "טעמה כי טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה".

*

ל"א. ר' יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל הי' לו שני בנים; ר' דוד צבי ור' מיכלי ז"ל, שניהם צדיקים וגאונים, ובנו של ר' דוד צבי הי' ר' נחמן הנקרא 'נשקע טולטשינער' ע"ש עירו, והיו קורין לר' נחמן זה: "דער ירושלמי" על שהי' בקי גדול בתלמוד ירושלמי, וגם הי' בקי בכל האלשיך הקדוש.

*

ל"ב. למוהרנ"ת ז"ל הי' ברכה מאדמו"ר ז"ל, שמתי שירצה - יוכל להתנמנם. ופעם הי' יושב ומדבר עם אנ"ש עד קרוב לחצות הלילה, והשעין ראשו על ידו ונרדם מיד; כדי שיקיים "קימת" חצות.

*

ל"ג. (שם משפחתו של ר' אהרן ז"ל הרב מברסלב הי' גולדשטיין ונכדו הרב מטשעהרין הי' חותם אבן זהב)

*

ל"ד. ר' נפתלי הי' לו ברכה מרביז"ל, שכל פעם שיצטרך לאיזה סך ימצא מעות בכיסו.

*

ל"ה. ר' אהרן קיבליטשער נתקרב ע"י ר' פנחס ז"ל קיבליטשער, וחתניו של ר"א זה היו: ר' משה טשנסחור גלידמן ז"ל, ור' ליבלי סופר ז"ל,

ז"ל מה יעשה; אם להיות מלמד או סופר, ואמר לו
שיהי' סופר, מכמה טעמים וכו'.

*

מ"ב. בנו ר' נחמן אביו של ר' נתן (ש) בא לירושלים בחודש
אלול, ונפטר י"ט תשרי ונקבר בהר הזתים ז"ל. והי' מאנשי
ר"א בר' נחמן וע"כ נסע לארץ ישראל.

בנו של ר' נחמן הנ"ל הי' ר' יצחק מבובריניץ אביו של ר'
נחמן שיחי' שעלה מקרוב לא"י. ובענין המחלוקת שהי' בין
אנ"ש אם להשתקע בא"י אם לאו היו כמה חילוקי דעות,
ותחילת המחלוקת פרצה בסעודת תנאים שהשתדך ר'
מיכלי ז"ל מטולטשין נכד מוהרנ"ת ז"ל עם ר' אלתר ב"ר
זעליג מטעפליק, והסעודה הייתה באומן ואז דיבר ר"א ועורר
לנסוע לא"י.

(ובענין המחלוקת הנ"ל; כשגמר ר"א את דבריו עמדו נגדו
כנ"ל, ובקלויז הי' אז אחד מאנשי מעמד - ר' יענקלי סופר,
שאנ"ש אמרו עליו: "תתן אמת ליעקב" מאנשי ר"א בר"נ,
ומיד כשגמר ר"א והחולקים עליו התחילו לטעון נגדו, הניח
א"ע לישון כדי לקום חצות. ובבוקר שאלו ר"א סופר: היתכן
להעיז פנים כ"כ, כשיש בהקלויז חשוי אנ"ש ונכדי מוהרנ"ת
ומדברים ואתה הולך מהם לישן?! ענה ואמר: "כששמעתי
את ר"א בר"נ דמיתי ששכינה מדברת מתוך גרונו ממש!
ואיך אפשר לעמוד נגדו ולבטל דבריו במחי יד!!")
(ר' נתן בר' נחמן במוהרנ"ת ז"ל הי' חתן של ר' שלמה.....
מטרהוויצא)

*

מ"ג. ר' נתן בר' נחמן הנ"ל הי' למדן גדול, וכל פעם כשהי'
נוסע הרב מבובריניץ לרבו בלובביץ' מסר לו את הרבנות.
(שמעתי מנכדו ר' נחמן שיחי').

*

מ"ד. ט' חשוון יארצייט של הרה"ח ר' ישראל בר' יהודה
היילפרין ז"ל, הנקרא ר' ישראל קארדינער ז"ל.

*

מ"ה. ב"ה בס"ד

נכתב אור ליום ה' פ' כי תצא למלחמה על אויבך ונתנם ה'
אלוקיך בידך, ט' אלול תשכ"ו, ירושלים.

יום ד' בין מנחה למערב שמעתי מר' אלי' חיים נ"י בשם
ר' מיכל ז"ל מטולטשין נכד מוהרנ"ת זצ"ל, (שדיבר פעם)
שנמצא כתוב על גליון ליקוטי מוהר"ן שלו, והוא: שבגשמיות
אנו רואים שכל מה שהאדם עשיר ביותר ערך הכסף נופל
אצלו. למשל, איש עני ורש מתפעל כשמדבר עם עשיר; הוא
הדין כשרואה איזה חפץ ערך, והוא מחשיב את העשירים
ואת העושר. לא כן העשיר אצלו, כל מה שהוא עשיר ביותר
הוא פחות מחשיב את העשירים ואת ממנום.
וברוחניות אנו רואים ההיפך ממש. שהעני בדעת והעמי
הארצות אצלם אין כל חשיבות לתורה ומצוות, אדרבה, הם
בזים להם בליבם ומביטים על תלמיד חכם כעל נחותי דרגה,
גם כשמדברים עמהם הם מדברים כגדולים אל קטנים.

לא כן התלמיד חכם הוא מחשיב מאוד את התורה,
וכשמזדמן אצלו לומד תורה אפילו קטן ממנו הוא

מחשיבו מאוד ומחבבו. ע"כ שמעתי מפי הנ"ל
בשם הנ"ל, והדברים עתיקים. כי הם הוכחה חותכת
מה רב ההבדל בין גשמיות ורוחניות, שאיש שאין לו
את הגשמיות, חושב מי יודע מה זה יכול להיות?! וכמשל
האיש הבע"ד עם היד הסגורה שכולם רדפו אחריו שיראה
להם מה יש לו בידו. אולם כשאחד משיג כבר את הגשמיות
מתוודע כמה חסרת ערך הוא, מכיון שלו פתח הבע"ד את
היד וראה כי אין בה כלום. אולם התכלית האמיתית; אזי קודם
שהאדם מכירו הוא בז לו, מכיוון שכל הרוצה יבא ויטול
ומונחת בקרן זוית, וגם בז לאדוקים בה. אמנם המכיר אותה
והעוסק בה הוא מתוודע יותר ויותר מערכה האין סופי.
ואמר שזה שאמר הכתוב: "יהי מכירך ברוך" שנעמי אמרה
לרות: שמי שיכירך (סימן שהוא בעצמו) צריך שהוא בעצמו
יהי ברוך - היינו בעל מדריגה, כי (אם לא כן) אינו מבין בהם.
ואמר בקיצור: "להיות מבין על איש כשר צריך בעצמו להיות
איש כשר. - זיין א מבין אף א ערליכען יוד דארף מען אליין
זעיין א ערליכער יוד". ע"כ.

*

מ"ו. ב"ה נכתב אור ליום הנ"ל.

לפני כמה שבועות שמעתי מר' לוי יצחק נ"י בשיחת חברים
(על מה שאמר רביז"ל "מיין זאך איז תפלה"), ששאלו:
שפעם אמר רביז"ל שעיקר ענינו הוא תפילה - "גאר מיין
זאך איז תפילה", ופעם אמר שהעיקר אצלו קדושת הברית?
ואמר ששניהם נכון. היינו הכל תלוי בשמירת הברית. ואמר
בשם ר' געצי זצ"ל מאומין שאמר: "אוו חסרון ברוחניות,
און אוו המעלה ברוחניות; אלץ איז געוונט אין שמירת
הברית" [=היכן שיש חסרון ברוחניות, והיכן שישנה מעלה
(עליה) ברוחניות; הכל תלוי בשמירת הברית]. ואולם גם
שמירת הברית אי אפשר להיות באמת רק אם באה מריבוי
תפילה והתבודדות. וסיפר ממוהרנ"ת ז"ל שאמר פעם, שכל
עובדא דקדושה אם לא הי' לו התבודדות מקודם הוא אינו
מקנא בה. ושאל אותו בנו ר' יצחק ז"ל: אפילו מה שאני נותן
צדקה לחבירי ר' מרדכי, צריך שיהי' לי התבודדות מקודם?
כי ר' יצחק הי' נוהג שכל מה שקנה לעצמו קנה ג"כ לחבירו
ר' מרדכי ז"ל. וסיפרו אנ"ש שמעולם לא הי' לר' יצחק פעלץ,
כי לא הי' לו מספיק לקנות גם לר' מרדכי ולקנות רק לעצמו
לא רצה. (וזה ששאלו אם גם על עבודת הצדקה כגון זו,
היתכן שיהי' בה איזה חסרון אפילו בלא התבודדות מקודם),
וענה לו מוהרנ"ת ז"ל: "אם יש לך התבודדות על זה מקודם
אני מקנא אותך בזה, ולא; אני מקנא אותך בזה!"

וגם ידוע מה שאמר מוהרנ"ת ז"ל: "אפילו אונדזרע שמועסין,
אויב איער בשמלצט דאס נישט מיט תפילה בין איך גאר
נישט מקנא" [=אפילו השיחות שלנו, אם אין מתיכים אותם
בתפילה אני מקנא כלום]. והיינו, כי לכל מדריגה ביהדות
אי אפשר להגיע באמת אלא מתוך התבודדות ותפילה, כי
בכוחות האדם לבד אי אפשר להגיע לשום דבר באמת,
וצריכים להתפלל על כל דבר. ואכן העיקר צריכין להתפלל
על שמירת הברית; נמצא ששניהם עיקר. ועוד יש הרבה
להעמיק בענין זה, גם מבואר מכמה תורות שע"י
שמירת הברית - זוכין לתפילה.

העבודה של חודש אלול

נחמן נתן טייכנר

לתכלית הדום הרגלין ותחתיות הארץ ומשמיע לכל קצווי ארץ וים רחוקים, משביח שאון גלים ומפורר בעוזו ים ומשבר תנינים ובשוא גליו ישבחם, ומאיר דרכי התשובה מרום גבהי מרומים מכתרא דכל כתרין, ומאיר שתי הבקאיות; בקי ברצוא ובקי בשוב איך למצוא את ה' בין בעליה ובין בירידה, וזהו תשובה על תשובה, התחדשות על התחדשות, התחזקות על התחזקות, כי הבקי ברצוא הגדול שאינו נעצר לעולם, הנשבע בשבת קודש [שורש התשובה] שאינו יודע כלל וכלל, כי מי יודע מה יש עוד, כי לגדולת ה' אין חקר וכו', ודייקא עי"ז משיג בכל עת רחמי ה' עד אין סוף ואין תכלית, ומודיע שיש תקווה לרחוק שברחוקים להתקרב אל ה', והעיקר ע"י שלא יתיאש מן הצעקה לעולם.

כי ע"י פני משה כפני חמה אשר השיג ע"י תשובתו בחי' שבת, וע"י לבנת הספיר דתחת רגליו דא יהושע, אשר התייגע בכל כוחותיו ומסר נפשו וסבל בזיונות ובושות עצומים ונוראים, והכל בכדי לגלות ולפרסם ולהודיע לכל באי עולם מקדושת הכסא העליון הדין לכף זכות כל היצורים, "לא יהיו כאבותם דור סורר ומורה דור לא הכין ליבו" [ולבבו יבין ושב] כי אע"פ ד"הודיע דרכיו למשה [ב' הבקאיות] לבני ישראל עלילותיו", אך "לא חיכו לעצתו" ולא חפרו לגלות הנפלאות דייקא מיני חושך "וישכחו עלילותיו ונפלאותיו אשר הראם", "ואומר עם תועי לבב הם והם לא ידעו דרכי" [ב' הדרכים].

אך, "אל תזכרו ראשונות וקדמוניות אל תתבוננו כי הנני עושה חדשה עתה תצמח, הלא תדעוה אף אשים במדבר דרך ביישמוון נהרות" כי נבקעו במדבר מים ונחלים בערבה והיה השרב לאגם וצמאון למבועי מים והיה שם מסלול ודרך". ביום אשר יתעוררו עם ה' לצעוק מעמקי עמקים, ובביטול ובבושה יבקשו את ה' אלוקיהם ואת דוד מלכם, "ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים". כי מבית הבחירה הנקודה העליונה ימשכו עצות נוראות ונפלאות לכל אחד ואחד איך להתקרב אל ה' מכל מקום שהוא עד אשר כל אשר יעבור בנחל ירפא, וכל זה נעשה דייקא ע"י אלו העומדים בתחתיות ארץ ומקצה הארץ קוראים וצועקים צעקות מעומק הלב ואינם מתייאשים בשום אופן בעולם ועי"ז סוללים ומכינים הדרך למשיח ומסייעים באתערותא דלתתא לצדיק הגדול, זה דודי וזה רעי שקולו דופק מסוף העולם ועד סופו ומעורר אותי לשוב אל ה' ומגלה לי כי אף אם אציעה שאול הנך.

למעשה היוצא מכל הנ"ל, שבכדי לזכות לתשובה באמת צריכים להתקרב למי שזכה לתשובה בשלימות, ומאיר לכל אחד דרכי התשובה לפי דרגתו, איך לידום ולשתוק על כל מה שעובר עליו, ולמצוא את ה' בכל הדרכים והנתיבות ובכל המעברים והגלים שזהו עיקר כוונת אלול, ולכן אם א'ד'ס' רואה שדווקא באלול עובר עליו "מה" שעובר [מה' יעשה לי 'אדם'], ידע שדייקא עכשיו רוצים להאיר לו דרך איך למצוא את ה' בכל המעברים והירידות, ואז ימין ה' פשוטה לקבל תשובתו.

הש"י יזכנו להתקרב באמת לצדיק שזכה לבחי' שבת - תשובה שמאיר לנו את דרך התשובה איך לעשות תשובה על תשובה בדרגתו, שהעיקר שאפי' שהתעורר ונפל שוב תמיד יתחיל מחדש לעשות תשובה, והכל בזכות ובכח הצדיק שזכה באמת לתשובה על תשובה, עד שנוכח ליום שכולו שבת בביאת גוא"צ במהרה בימינו, אמן.

המילה "אלול" היא מילה שמתפרשת אצל הרבה מאוד אנשים בתור משהו מפחיד, מאיים, מלחיץ וכו' עד שיש כבר הרבה ביטויים אצל עולם הישיבות "שפתיים דולקות" "פלצות" וכו' וכו' "אוי לנו מיום הדין" וכו', ולמרות שהאמת היא כך שצריך לרעוד ולפחד מיום הדין אשר מלאכים בו יחפזו ולהכין עצמינו לתשובה, אך למעשה קשה מאוד לזכות לתשובה באמת ודרכי התשובה נעלמים מאוד מרוב כלל ישראל עד שלמרות שהכל חפצים ליראה את שמך אך טרם עלתה בידם.

כי באמת עיקר התשובה הוא להחזיר הדבר למקומו הראשון "לאתר דאיתנטילת מתמן" (עי' תורה ל"ה) ומי הוא שידע היכן הוא מקומו?

אך מי שיודע ומכיר את הבעטליר שעומד בין המקום ללמעלה מן המקום, שיודע מקום כל אחד ואחד, והוא לבד יכול לעשות ראש השנה ולדון הכל לכף זכות כי אוהו במרום הכסא, בשורש המקום, וממשיך לכל אחד מיישראל הרהורי תשובה אמיתיים ותקווה אמיתית לשוב מן המקום שהוא למעלה מהמקום ששם לא נגע שום פגם, שהיא הבינה, עלמא דאתכסאי, הכסא המכוסה והמופלא מעין כל שאפי' קיטרוג המלאכים שמשם כל הדינים והעבירות לא נוגע לשם, ומודיע לכל אחד ואחד דרכי התשובה באמת, והעיקר שמודיע לכל אחד היכן היא ההתחלה לשוב אל ה' שההתחלה היא ראש השנה, דהיינו להכניס עצמו לדרכי התמימות והפשיטות לצעוק אל ה' מעומק הלב מעמקי עמקי עמקים, וע"י הצעקה נותן כוח לצדיק הגדול לדלות ולגלות מיני חושך עצות חדשות מופלאות פלאי פלאות באופן שגם הגרוע שבגרועים יזכה למצוא הדרך לשוב אל ה' באמת.

ולכן, מי שרוצה לזכות באמת לתשובה צריך להרבות באמירת תהילים והעיקר להתקרב למי שמאיר ומגלה את התהילים של דוד - משיח, נעים זמירות ישראל שמשמיע לכל אחד התעוררות עצומה מכינורו הגדול וממשיך לו הדרך לעשות מתורות תפילות.

כי באמת גם אם יתעורר האדם מעצמו לעסוק הרבה בתפילה ותורה, כדרך שמועוררים היום בעולם, עדיין אין זה תשובה באמת, כי תכלית הבריאה הוא בגין דאשתמודעין ליה ואיך יזכה לזה, ומי יאמר זיכתי ליבי לומר ה'חטאתי' כבר לבב שיתקרא באמת תשובה אליבא דהלכות תשובה דהרמב"ם... ורק אם זוכה להתקרב ולידע מהבעל תשובה האמיתי שעושה תשובה בשביל ישראל, כי מתעורר לעשות בכל עת תשובה על תשובה על השגתו הראשונה, שכל זה הוא בחי' שבת. ומשם, מהמקום הגבוה הזה, מאיר לכל אחד אפי' לגרוע שבגרועים לעשות תשובה על תשובה במקום שלו, דהיינו להתחיל בכל פעם מחדש למהוי בעולם אפי' רבבות פעמים ביום אחד, ומאיר ומודיע לנקודה התחתונה, הבושה והנחפרת, הדוממות והשותקת, הנאלמת כיונה והנכלמת כסיד ההיכל, כי נעלמו ממנה דרכי התשובה והיא שואלת ומבקשת 'איה?' איה היא הנקודה העליונה הנעלמה והמכוסה, המופלאה והקדושה, שתאיר את אורה ותתן בים דרך ובמים עזים נתיבה איך להתעורר מעומק האפילה ולשוב למקור חוצבה. וע"י הביקוש והחיפוש, החתירה והביטול, הגעגועים בחושך שקיבלה ע"י הלבנה המושלת בלילה, התלמיד שקם בעוד לילה וכל עיניו להאיר בחושך את הכיסופים והתקווה העזה, וחתרה וביקשה, אחור לא נסוגה, ביקשה את ה' בכל כלליות הגוונים והעיתים.

ואזי, זאת הנקודה העליונה והתמה מאירה ומגלה

מורשה להנחיל

מהנעשה בין כותלי "מורשת הנחל"

חבורת הנערים

הרוחות"-----

ואכן מעידים ההורים שמאז החלו בנוהג מבורך זה סעודות השבת בבית שינתה את פניו.

*

ימי החנוכה אצל חבורת הנערים הינו יו"ט מיוחד. לשם עידוד התלמידים נערכים במושב כל השנה מבצעים מיוחדים על לימוד רצוף בזמני החברה, וכן על ההקפדה בשמירת הזמנים. כמו"כ על התפילות בכונה - כראוי לתלמידים המתחנכים על דרכי רביה"ק. הן על כל אלה צוברים התלמידים 'נקודות הכסף' וב'חנוכה' - חג החינוך מתאספים כל התלמידים למסיבת חלוקת פרסים כשהמצטיינים מביניהם נבחרים לכהן בתוארי 'חתן' ו'סגן'. להרבות 'קנאת סופרים'. זקני וחשובי אנ"ש מופיעים בהדרתם להשמיע לפני התלמידים היקרים גודל מעלתם ויקרת זכותם להיקרא ע"ש רביה"ק הנחל נובע מקור חכמה, אשר הפליג במעלת בני הנעורים טהורי לב. ואח"כ מחלקים פרסי עידוד להמשיך מעלה מעלה בסולם העולה בית קל כשאיתם הוריהם ומוריהם עפ"י דרך רביה"ק ותלמידיו.

*

כמו"כ יוצאים התלמידים בימי ראש חודש ויומי דפגרי אחה"צ לקברי הצדיקים אשר סביבות ירושלים, לשפוך צקון לחשם לפני בורא כל העולמים על אביהם ואימם שיזכו לגדלם ולחנכם בתורה ועבודה וירא"ש מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא, וכן על רבותיהם ומוריהם שישכילו להדריכם בדרכי העבודה הישרה ויראו ברכה והצלחה בכל מעשיהם. ולפעמים אף יוצאים אל עבר גן שעשועים לפקח את דעתם בדרכים ראויות ובפיקוח. אכן "כל רואיהם יכירון, כי הם זרע בירך ה'", הדרך ארץ הניכרת על כל מהלכם, ענות החן הנסוכה על פניהם, כל אלו ועוד מעיד כאלף עדים על ההשקעה הרבה המושקעת בהם, ולא נצרך אלא לברך את המשגיחים המסורים: יתן ה' שובע שמחות באהליכם שתזכו לראות רוב ברכה בעמליכם הצלחה וסייעתא דשמיא בכל מעשה ידיכם, אל ירך לבבכם ואל יחלש דעתכם, כי כוחו של אותו זקן אשר אמר: "דיפעט אויף מיין כח - סימכו על כוחי" מסייע בידכם לתמוך בכם ולחזק אתכם בעבודתכם - עבודת הקדוש, לקיים צוואתו של אדונינו מורינו ורבינו: "אייערע קינדער זאלט איר דערציילן וואס דא האט זיך געטאן!"

* * *

אל לנו לשכוח את חבורת הנערים "זכרון אלעזר" - בית שמש, כי שניהם כאחד הינם תרין רעין דלא מתפרשין. וראוי ליחד מאמר מיוחד על פעולתיהם הנרחבות, אך קצר המצע מהשתרע ועוד חזון למועד.

הזמן: בין הערביים בימות חול.

המקום: היכל עז"נ דבית מדרשנו הגדול מא"ש.

קול התורה בוקע בעוז מפיות תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם חטא, המתאספים מידי ערב במסגרת "חבורת הנערים דחסידי ברסלב" - שע"י "מורשת הנחל" לשנן ולחזור על תלמודם שלמדו בבית רבן, ואף להוסיף קניני דעת בתורת רביה"ק ועצותיו ודרכיו הק'.

בתווך ניצבים המשגיחים המסורים הר"ר יעקב אלימלך היילפרין הי"ו, ומשנהו בדומה לו הר"ר יוסף קנפלאמר הי"ו, כשאף חוטפים להם ספר ללמוד בו משל נדבקו מן אורת ההתמדה הממלאת את כל ההיכל.

כעבור מחצית השעה נשקטים התלמידים משאון לימודם, והם פותחים את "קונטרס הלכות ברכות" - ה"ה קונטרס מיוחד מעשה ידי הר"ר יוסף צבי פראנק הי"ו משגיח בחבורת הנערים - בי"ש, אשר ליקט וערך את כל הלכות ברכות הנהנין ועיבד אותם בשפה פשוטה וברורה שוה לנפש התלמידים, בתוספת דוגמאות חיות להמחשת הנלמד לעובדא ולמעשה. המשגיח המסור ר' יוסף לומד לפני התלמידים ומסבירם את הדברים כפי הבנת שכלם בטוב טעם ודעת.

סדר לימוד זה הינה יוזמה ברוכה מיוחדת במינה, אשר הורים רבים מברכים ומהללים את מחולליה, באשר ניכר היטב אצל התלמידים כי להם שיוג ושיח בהלכות ברכות הנוגעות בכל זמן ועת.

לאחמ"כ משמיע המשגיח "סיפור יומי" מרבינו הקדוש ותלמידיו לעורר את לבותיהם הרכים למידות טובות והנהגות ישרות, למלא את רוחם בשאיפות ורצונות: "מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי ורבותי?!"

*

ליל שישי בחבורת הנערים הינה פנינת הכתר בימות השבוע, לאחר סדר לימוד קצר מחלקים לתלמידים מיני תרגימא לקרב הלבבות - ומפליא במיוחד, כשהתלמידים מברכים ברכה ראשונה בקול רם ובכונה וכל החברים עונים אמן בהתלהבות, וחוזר ונשנה הדבר בעת שמברכים ברכה אחרונה. מה נהדר המחזה! - לאחמ"כ מתחיל המשגיח ר' יעקב מנגוני שבת המושרים בקרב חסידי ברסלב, כשדגש מיוחד מושם ללמד ולהרגיל את התלמידים בזמירות שבת קודש עם הניגונים הנהוגים.

אה! התענוג שיש בשעה זו לכל הנמצא בבנין בית מדרשנו הגדול, אין לשער ולתאר!

"להיתקפא חלשין" --- "להיתקפא חלשין" --- "להיתקפא חלשין" --- נשמע קולות הרכים משתפכים נפשם....
"השבת נועם הנשמות, והשביעי עונג

חבורת הנערים בהיכל עז"נ דבית מדרשנו הגדול מא"ש

מעט האברכים

מקאזניץ ז"ל באותו שבת שאמר ענין זו מתכלת, אמר אח"כ ברבים: 'אף שאמרנו ענין זה, מכל מקום לפני ביאת הגואל יגלה אחד מצוות תכלת לישראל, ויש לנו התעודה בכתב מקובל מנאמנים' עכ"ל. [אגב, ראה זה פלא, כי האדמו"ר מראדזין נקרא שמו ר' גרשון העניך ליינער והמגיד מקאזניץ אמר 'יגל'ה אחד' - 'יגלה' ר"ת 'יהיה גרשון העניך ליינער, וליכא מידי דלא רמיזי...] הרי לנו שאין זה סתירה לדבריו הקודמים שאמר שעכשיו אין צריך לתכלת, ובוה מובן מש"כ הרב קעניג שהרה"ח ר' שמואל שפירא זצ"ל לא לבש תכלת ולא מטעם האריז"ל הנ"ל אלא מטעם אחר יעו"ש. וכן אתי שפיר שרביז"ל כותב בליקו"מ (ח"א תורה ז') שעכשיו לבן זה עיקר הציצית ע"ש, ולפי המובן מראבר"נ ז"ל שרביז"ל גילה במגילת סתרים שיתגלה התכלת קודם ביאת המשיח, ולפי המובא לעיל מהמגיד מקאזניץ א"ש, והכל על מקומו יבוא בשלום.

מה שהביא הרב קעניג שליט"א בשם ר' מיכלע נכד מוהרנ"ת ז"ל שאמר: הכיפה אינה מונחת לי על הראש היטב בלא מקוה. ויש לרמוז בדבריו על מה שכותב רביז"ל בספר המדות (יראה ל"א) "ליראה תלך למקוה". ובאותו י"ג כותב שם: "הכיסוי של הראש מביא לידי יראה". וא"כ מובן שע"י המקוה שמביא ליראה תהיה הכיפה מונחת עליו היטב ודו"ק. ולא באתי בכל הנ"ל רק להעיר ולהאיר. והשי"ת יאיר עינינו בתורתו הק' ונוכה לילך בדרך הק' של רביז"ל מתוך שמחה ונחת וכל טוב סלה ונוכה לביאת גואל צדק במהרה דידן מתוך רחמים וחסדים מגולים בב"א.

כעתירת וברכת א.ש.ש. פיעה"ק ת"ו

לסדר כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם [סו"ת ה'וא מימי הנחל] תשע"ב לפ"ק

לכבוד מערכת העלון החשוב "מימי הנחל" הע"י

בקשר של התכלת שכתב הר"ר שמעון מאיר קעניג שליט"א (בגליון הקודם) שלא ידוע לו איך נהג ראבר"נ ז"ל אם כשיטת הרמב"ם או כשיטת הראב"ד. יש לציין לשיש"ק (סוף חלק ז') שם מופיע שראבר"נ ז"ל נהג כדעת הראב"ד ע"ש.

ומש"כ עוד (בגליון הקודם) שאין ללבוש תכלת סתם דהרי 'אם לא יועיל לא יזיק' - דהא עפ"י סוד אין ללבוש כלל תכלת כהיום עכ"ד. יש להעיר על זה מכיוון שהיום נתגלה כבר תכלת ואם אינו הולך עם התכלת הרי יש חשש ברכה לבטלה על הציצית מכיון שאינה מקיימה בשלימות. וראה מה שהאריך האדמו"ר מראדזין זצ"ל בספרו בענין זה (ואין הספר תח"י כעת) וכל מה שכתב האריז"ל זהו קודם שנתגלה התכלת. וראה לדוגמא בזה בספה"ק עבודת ישראל (להרה"ק מקאזניץ זצוק"ל) על פרקי אבות שכותב (בפ"ג משנה ד') (זל"ק: ולזה בזמן הבית כשהיו ישראל בגדולה ושלווה היו צריכין לתכלת להזכיר היראה, ועכשיו אין צריכין לתכלת, כי בלא זה לבבות ישראל נכנעים מגודל הצרות העוברים עלינו, ואדרבה צריך לחוט לבן להזכיר שאעפ"כ חסד הבורא עלינו ולא יעזבנו לנצח עכ"ל. ובילקוט עבודת ישראל הובא בספר פרקי ישראל על מסכת אבות (שהוציא לאור אחי הגדול הרה"ג ר' יוסף צבי שליט"א) כותב בזה"ל: "הנני להודיע בזה כי יש לנו קבלה ברורה בעדות נאמנה שהרב הגאון הקדוש אור עולם המגיד

אל כבוד מערכת מימי הנחל שלום רב!

הגיע לידי גיליונים האחרון, וראיתיו מלא וגדוש בכל מכל כל, כרכא דכולא ביה. כל מאמר ומאמר בפני עצמו ראוי לשבח, אשריכם שאתם מפרסמים את דעת הצדיק באופן מהודר כזה.

וראיתי מאמרו של ר' שמעון קעניג על מנהגי ברסלב, ומביא שם מגודל מעלת מקוה כפי המבואר בספרי רביז"ל ותלמידיו, וקבלתי חיזוק גדול מזה, ופרט ממה שהוא מביא שם הסיפור של ר' מיכלע על מסירות נפשו ללכת כל יום למקוה ובפרט לפני התפלה.

רק זאת אעיר על מה שכתב, שמכתבי האר"י משמע שהמקוה בשבת בבוקר מעלתו הוא דווקא קודם התפלה, שאלתי היא: מנין לו זאת? דהמעין שם בפנים יראה דלא נמצא מזה דבר וחצי דבר, רק כתוב שם שיש הפרש גדול וכו' כמו שמעתיק ותו לא. וגם מה שמביא שכך מבואר מספר "יקרא דשבתא", איני יודע היכן זה מרומז?

בברכת יגדיל תורה ויאדיר, חיזקו ואמצו להפיץ דבר רבינו ברמה.

החותם בהערצה צ. ב. פ.

לכבוד הגליון הנפלא 'מימי הנחל'.

רציתי להודות לכם על הגליון הנפלא שאתם מוציאים, "קנקן חדש" גליון יפה ומהודר, "מלא ישן" סיפורים ושיחות נפלאים שאינם ידועים, ו"חדש" חידושים נפלאים הנובעים ויוצאים מ"מימי הנחל" נובע מקור חכמה.

ובפרט רציתי להודות לכם על המדור הנפלא "המנהגים בברסלב" שמברר במומחיות נפלאה את כל מנהגי אנ"ש מזמן רבינו עד ימינו אנו אשרי חלקכם.

א. בענין המאמר הנ"ל בענין מספר החוטים שנהגו לצבוע, הנה בספר "התכלת" שהוציאו חסידי ראדזין, מובא שראבר"ן סבר שצריך לצבוע חוט אחד שלם, ואע"פ שרבים סבר שצריך לצבוע אחרת וכן צבע לכולם, עאפ"כ לראבר"ן ולחסידי ברסלב צבע במיוחד חוט אחד שלם. (וקצת קשה למה תלמידו ר' שמואל מאיר אנשין נהג לצבוע חצי חוט [שיש"ק ד' קכ"ה]).

ב. בענין מה שכתב במאמר הנ"ל שאין לומר לגבי התכלת של ימינו 'אם לא יועיל לא יזיק', דהא ע"פ סוד אין ללבוש תכלת כהיום, וגם תלמידי ראבר"ן לא לבשו אלא מה שהסכים רבם עכ"ד. איני מבין כוונתו, דממה נפשך: אם התכלת של היום אינו התכלת האמיתי הרי אין שום בעיה ללבוש הן עפ"י סוד (שהרי ר' חיים וויטאל דיבר מהתכלת האמיתי) והן ע"פ הלכה (חזון מהידור בלבד ללבוש חוטים לבנים). ואם הוא התכלת האמיתי הרי אחז מזה ראבר"ן. (ואין בזה שום בעיה ע"פ סוד, כי כל מה שכתב ר' חיים וויטאל הוא אמת ויציב בזמן הגלות, אבל בזמן הגאולה לא, ועיקר הסיבה שבגללו קיבל ראבר"ן את התכלת הוא, כי הבין מרבינו שבשנה זו יהיה אתחלתא דגאולה שאז צריך להתגלות התכלת, וכן הרדינער בספריו מתרין באריכות ענין זה ואכמ"ל) ולכן ממה נפשך עלינו ללבוש התכלת של ימינו.

מאת נ. ש. ב.

לכבוד מערכת 'מימי הנחל' שלום וברכה!

הנני רוצה להביע את הערכתי על הגליון הנפלא ביותר אשר הוא ממש מחיה אותי עד מאד, אשריכם ואשרי חלקכם בעולם הזה ובעולם הבא!

בפרט נהנתי מאד מהמאמר על 'סיפורי מעשיות' (גליון י"ב – תמוז תשע"ב) "פנינים ופרפראות על מעשה של חכם ותם" מהר"ר יעקב ירבלום הי"ו, שהועיל לי מאד לעובדא ולמעשה. אבל קצת לא הבנתי, שמחד גיסא כתב שהסימן בעבודת ה' הוא שאם אני מרגיש מרירות ולחץ וכבידות – זה סימן שזה אינו עבודה שלי. ומאידך כתב שעיקר עבודת ה' הוא בעמל ויגיעה ד"קא, ולכא' הוא תרתי דסתר.

בכבוד רב חיים בלנדר – בי"ש

תגובת המערכת:

הכותב עורר שאלה נכבדה, הנוגעת בכלל עניני עבודת ה'. ואנו פונים אל הקוראים הנכבדים להעלות עלי גליון את הארתם בענין זה למען רבות דעת הצדיק ודרכיו הק'.

הראש השנה שלי עולה על הכל!

הנה ימים באים ימי הכסא ימים הנוראים, בו יעברון כל באי עולם לפני בורא כל העולמים לדון ולשקול את כל המעשה אשר נעשה תחת השמש. ובפרט אנו חסידי ברסלב הסרים למשמעתו, וקול הצווי של אבינו רועינו כבר מהדהד וזועק:

"כל מי שסר למשמעתי יבוא אצלי על ראש השנה, לא יחסר איש!"

על כן נתאסף כולנו כאחד בימים הקרובים

"כנס הכנה דרבה"

בבית מדרשנו הגדול מא"ש

לשמוע דברי אלקים חיים מפי משפיעי אנ"ש על קדושת וגדולת הימים וההכנה הראויה להם

פרטים מדוייקים יפורסם, נא לעקוב אחרי המודעות

איחוד האברכים הצעירים

שיחת חברים

שיחה גלויה מלב אל לב

אחריה בכונה למרוד בו ית"ש, אין לשער גודל השעשועים הנעשים בכל העולמות ע"י נענוע קל עם הפאה שלו, עי"ש]

התשובה לזה האיר עיני אותו אברך מופלא, באחד הימים שהייתי במצב רוח שפוף מאוד, ממין הימים אשר המצוה הגדולה להיות בשמחה הם עיקר נסיונם.. אותו יום אשר כספתי לקום בחצות ואף העמדתי שומר לזה, אבל 'ערבך - ערבא צריך' ושנינו נפגשנו בשטיבלאך בנסיון להספיק בקושי את זמן קרי"ש ותפילה השני.. ובהיותי במצב רוח זה התפילה כבר ג"כ נראתה איך שנראתה, והלימוד כולל נשא את אותו פנים וגרר את פני ראש הכולל להיות בערך כפני (כמים הפנים לפנים...), ואם לא די בצרותי הרוחניים של אותו יום בא הטלפון מהבנק בהתראה אחרונה על מצב החשבון וכו' וכו' והמבין יבין, ובאמצע אותו היום פגשתי את אותו ידיד ופרקתי לפניו את מרירותי ('תסכול' בלע"ז), והשיב נפשי בשבעה משיבי טעם מגנו הנפלא של רבינו"ל, והנה תורף דבריו לפניכם, אולי ירוח אף לכם:

הנה כל ברסלב'ער חסיד יודע מנקודת 'אזמרה', ואף יכול לזמרו ולדבר ממנו בימיו הטובים כשזורח לו והכל הולך כשורה ברו"ג. אבל בעת נסיון קשה ליישמו, כידוע.

והסיבה לזה הוא, מפני שהוא - ככל העולם כולו רוצה לנחול הצלחות (הישגים בלע"ז), ו'הישג' ו'הצלחה' נמדד אצלו לפי חבירו אשר נראה לו שהוא ה'מוצלח', ומצייר לעצמו ציור 'איך אני רוצה להיראות'. ויש בזה ציורים לטב ולמוטב. יש שיציירו לעצמם את אותו המוצלח כאחד שיש לו 'אוטו' מהמודל האחרון שיצא בשוק (וטענתו בפיו "דער רבי האט גיאגאט אז מ'דארף א פערדל"...), וחשבון הבנק כמעט שא"א להכניס בו יותר, ואף דירה בירושלים יש לו משל עצמו ללא משכנתא, והדירה ממש כלילת יופי משוש כל הארץ, וכל שום וחניכא דאית ליה למרירות העולם - הנראה מבחוץ כדבש ובפנים טעמו כמרר.. לא על אלו אנו דנים.

אבל יש - ובתוכם נכללים חלק מאתנו - שמציירים לעצמם ציור לטוב, ובאמת רצונם חזק לעבוד את בוראם עבודה שלימה ותמה, אבל הם נופלים בטעותים גדולים ע"י הציור הזה אשר מצירים לעצמם. כגון: האחד נמשך לחלק התפילה ורוצה להיות 'דאווענער' כר' הירש לייב ליפל. השני נמשך לקדושתו של ר' שמואל שפירא. ואילו השלישי חפץ בתמימותו של ר' ישראל בער אודעסער. וזה לעבודתו הנוראה של ר' לוי יצחק בנדר זכר צדיקים כולם לברכה, וכן הלאה והלאה על זה הדרך. אבל האמת אינו כן; רצונו של הבורא יתברך אינו שנהיה ר' שמואל ור' לוי יצחק וכו', רצונו של מקום הוא: שכל אחד יוציא את הכוחות אשר טמונים בו, ואף ורק בו ויעבוד את השם יתברך בכוחות ובאפשרויות אשר ניתנו לו עצמו. וזה מה שה' רוצה ממנו 'ועתה ישראל מה ה' רוצה מעמך' - 'מעמך' דייקא.

וזהו הדרך אשר מוליכנו רבינו זה עידן ועידנים במדבר הגדול והנורא, אשר 'עולם הזה' נקרא, מלשון העלם והסתה. רבינו רוצה לעשותנו תמימים כה'תם' בסיופ"מ, אשר לא יצא מבית אביו ולא חיפש להלך בגדולות ובנפלאות ממנו, די היה לו במה שקבל מאבותיו הפשוטים והעניים,

לכבוד גליונו הנכבד כשמו כן הוא משקה "מימי הנחל" נובע לעדרים, ומרוה צמאון אנ"ש והמתקרבים במים זכים מתוקים וערבים, ויה"ר שלא יבוש מעיינו ולא יכזבו מימיו.

איני יודע איך לקרות למאמרי זה; אם בלשון מכתב אשר טבעו יותר להיות מלב אל לב, או בלשון מאמר סתם אשר יש ויתעוררו ממנו יותר ויש שלא יקראוהו כלל או יקראוהו מקופיא בעלמא, כי בעצם הינו התנוצצות אשר הואר לי ע"י אחד מהמיוחדים שבין חברנו, אשר בקשני בכל לשון של בקשה לכל אזכיר את שמו בכל צורה שהיא. ולכן הנני מגישו לפניכם כמו שהוא ואתם החליטו לכם איך לקרותו. ובלבד שיביא התועלת הרצויה לעשות רצון צדיק לדבוק בעצותיו האמתיים הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים, לאהבה את השם הנכבד להגיע לתכלית הנצח.

הנה למדנו בתורה הזמנית (י"ז) מגודל ההתפארות שיש להשי"ת מכל בר ישראל ואפי' מהגרוע שבגרועים שבהם, כל זמן ששם ישראל נקרא עליו, ואפי' רק בשם פושעי ישראל כיון שעדיין נקרא פושעי "ישראל" מ"מ יש להשי"ת כזה התפארות ממנו שכדאי כל העולם עם כל היסורים שבו כדי שיהודי זה יענה פעם אחת ויחידה בחייו אמון, כלשון קדשו של מוהרנ"ת בליקו"ה.

המבינים אתם חברי וידידי את עוצם הדברים, אי אפשר להישאר אדישים אחרי דיבורים כאלה! והאמת שאם היה בכוחנו היינו צריכים לצאת לרחובות ולשווקים ולתפוס את אחינו התועים שלא זכו לטעום מאורו של רביה"ק בציצית ראשם ולנענעם בזעקה: גיוואלד! האיך נשאתם שאננים אחרי הגילוי הנפלא הזה אשר בא לדורנו השפל? איך יכול יהודי להישאר קבור בעמקי עצבות וקפאון אחרי ששומע דיבורים כאלה אשר מפי הגבורה בעצמו הגיע?! אלא מאי, כבר אחזו רבינו"ל למוהרנ"ת כשעמד במצב זה בידו הרחומה ואמר: "שטיי! דו וועסט נישט פועל'ן" (=עמוד, כי לא תפעל). ואף מאתנו אשר זכינו לאורו לא ניטלה הבחירה, ואדרבה רבינו"ל השאיר לנו הבחירה - אף שהיה בידו בוודאי לקחתו מאתנו - כדי שלא ניכול נהמא בכיסופא קמיה קוב"ה, ונוכל לעבדו באיתערותא דלתתא מעצמנו, (עיין ליקו"ה תפילת המנחה ד' ועוד רבות בליקו"ה). וישמע חכם עוד (במערכת השמע של "אוצרות ברסלב" מדור 'שידורים חיים') את שיעורו הנפלא של הרה"ח רא"י כרמל בכולל "אורות הנחל" יום ד' פרשת עקב, וימצא נחת).

אבל באמת, מהו הסוד הכמוס בעצה נפלאה זו, ומהי הסיבה אשר כה רבות הפליג רבינו"ל בגדולת ישראל עד אשר הרחיק לכתוב לשונות מופלגים אף על הגרוע שבגרועים שבעמנו, עד כדי לתלות את כל העולם עם כל יסוריו ומכאוביו ואף גם את העולמות העליונים בנענוע קל עם הפאה שלו.

[ועיין בליקו"מ עם פירוש נעימות נצח (אות ט') שהביא בשם הגה"ח ר' אברהם שטרינהארץ ז"ל, שלשון פאה מורה ברמז על 'סוף' דהיינו שגם אחד הנמצא בסוף כל דרגון וממש כמעט שאין בו טיפת יהדות, וגם מורה על המצוה הנראית לעין כמצוה קלה כפאה, אעפ"כ כיון שעדיין שם ישראל נקרא עליו והוא לא עוקר אותה ומשרש

נפשו פנימה לא רצה בהצלחות והישגים וכדו', אלא ברצונו ב"ה, ואם רצונו שיצא הנעל של ג' קצוות אשמוח ואסתפק בזה, העיקר שרציתי ניסיתי וכמה שיכולתי [אבל בכל כוחותי], עשיתי את רצון השי"ת ודי לי בזה כדי לשמוח כל ימי. וכדאמרי אינשי "מ'דארף טאן, מ'דארף נישט אויפטאן" (=צריכים לעשות, לא צריכים לפעול), דהיינו כי תפקידנו לעשות רצון בוראנו ולא להסתכל על מה שיוצא מפעולותינו, ולכן אנו יכולים לשמוח בתפילה שהיא כנעל של ג' קצוות, כי עשינו את המוטל עלינו להתפלל ואין צריכים להביט על תוצאותיו וכנ"ל.

וכך הם דבריו של בעל התולדות יעקב יוסף, על מאמרם ז"ל "הרבה עשו כרבי שמעון ולא עלתה בידם" על דרך זה כי עשו 'כ'רבי שמעון ולא חיפשו לעשות את מה שהשם רוצה מעמם בכוחם ותכונתם, והיינו שחיפשו להיות כרבי שמעון ולא חיפשו להוציא מן הכח אל הפועל את תכונתם וכשרונותם ומוחם אשר קיבלו מאתו יתברך, רק כספו ושאפו להיות ר' שמעון, וממילא כל זמן שלא היו לגמרי כמדרגתו היו עצבים ומיואשים, וממילא לא עשו גם את מה שיכלו לעשות בכוחם כנ"ל.

וזה החידוש בדרך הבעש"ט, וביותר בדרך הנעימה של רבינו ל, לבלי להיות נוחלי הצלחות כנ"ל, אלא לעבוד את בוראנו עבודה תמה ושלמה ועבודה אמיתית וברורה (כלשוננו של הרה"ק ר"א ראטה בעל שומרי אמונים, בסדר קבלת עול מלכות שמים שלו. מובא בסידור כתב אשורית). ולזה כיוון את דרכם לאהבת השם יתברך בלי שום ענין ותועלת עצמית לאדם, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, [כי גם בעולם הבא אין רצונו שיהיה לנו תועלת אלא שאז נוכל להתבשר יותר מאור השכינה ולעבוד את הבורא ית"ש ביתר שאת וביתר עוז, מה שא"ל לעשות בגוף גשמי], וכל אחד מאבות החסידות קראו בשם אחר: "ביטול היש" "שפלות" "ענוה" וכו', והוא ג"כ דרך רבינו ל להביאנו לתכלית המכוון בבריאת העולם לאישתמוע אלהותו יתברך ולדבקה בו, כי באלה חפץ הוא יתברך וכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה כידוע וכנ"ל.

והראני ר' יעקב נתן אנשין הי"ו בשיחות הר"ן (מ"ח) שזה ממש לשון רבינו ל שם, שרצה שנעבוד אותו יתברך רק בבחי' זו שלא נחפש הצלחות אלא לעבדו בתמימות כנ"ל וזל"ק: "וכל כך הוא צריך להתחזק, עד שהוא מוכרח להיות מרוצה לעבוד את ה' תמיד כל ימי חייו על מנת שלא לקבל פרס. כי לפעמים נדמה להאדם שרחוק שהוא יזכה לחיי העוה"ב לפי גודל התרחקותו מהשי"ת, אעפ"כ יהיה מרוצה לעשות מה שיוכל בעבודת ה' בלא עוה"ב, ואפי' אם נראה לו שיהיה לו גיהנם ג"כ ח"ו יהיה איך שיהיה הוא מחוייב לעשות את שלו תמיד בעבודת ה', לעשות כל מה שיוכל לעשות, ולחטוף איזה מצוה או תורה ותפילה וכיוצא, וה' הטוב בעינינו יעשה. וכעין מה שמספרים בשם הבעש"ט זצ"ל שפעם אחת נפל בדעתו מאוד מאוד עד שנדמה לו שבדאי לא יהיה לו עוה"ב ח"ו, ולא היה לו במה להחיות את עצמו כלל ואמר: "אני אוהב את השי"ת בלא עוה"ב!". וכל אדם אפי' איש פשוט א"ל להיות איש כשר באמת, כי אם כשיכול לעמוד בכל כנ"ל" עכל"ק.

מי יתן והיה לבבנו זה ליראה אותו ולשמוח את כל מצותיו כל הימים למען ייטב לנו ולבנינו לעולם (דברים ה' כ"ו). ואומר "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, ושמרת את חוקיו ואת מצותיו אשר אנוכי מצוץ היום אשר ייטב לך ולבניך אחריו ולמען תאריך ימים על האדמה אשר ה' אלוהיך נותן לך כל הימים (שם ד' ל"ט, מ). ויקויים בנו ומלאה הארץ דעה את השם כמים לים מכסים, אמנו.

לעי"נ העלמה רינה ע"ה ביבלחט"א ר' שמואל פלטינק הי"ו

מסתפק היה ב"שיך פון דריי עקן" כנעל שלם, ובלחם פשוט כבשר ודגים וכל מטעמים. ולא משום שטיפש היה ולא יכול היה לידע מהו עולם וכו', דהרי כשקראו המלך לעשותו מיניסטר והבין שאי"ז ליצנות מיד החכים בכל החכמות וגדל על כל החכמים, אלא משום שידע ש"יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה שיתברר ויתאמת אצל האדם מה 'חובתו' בעולמו" (הקדמת מסילת ישרים). ואם לחשך אדם "מדארף זיך רייסן צו די גרעסטע" אף אתה אל תגמגם, ותאמר לו סופם של דברים "און נישט פאלן פון די קלענסטע" כלומר, הא בהא תליא. כי אם צפיתך ושאפותיך גורמים ליאוש וחוסר שמחה ואינך יכול להתחזק בנקודות טובותיך על ידם, אף ראשיתם של דברים אינם אצלך כתיקונם, ומעתה יצאת מכלל אנשי התם ונסחפת בלא יודעין לאנשי החכם, אשר מאם בבית אביו יוצא להחכים בחכמות ובנה לעצמו תכנית תדמית ותבנית איך רצונו ליראות, ומה תשוקתו ומאוויו, ואיך ומהי הצלחתו ולכן הגיע להיכן שהגיע.

וסימן לדבר, שהחכם אחר שהחכים בכל החכמות אמר אלך ואחזור לעירי כבראשונה שיראו מה יצא ממני. כי זה היה כל חפצו שיראו הצלחתו והישגיו אשר זכה להשיג בשוטטו ברחבי תבל ולמד את כל החכמות, ולא נשאר כחבירו התם איש פשוט השמוח מכל דבר קטן, כיון שרק זה היה מטרתו שיראוהו הבריות בתוקף תפארתו. כי הוא רצה להצליח ואיך יודעים לשער אם באמת הצליח או לאו - שואלים את העולם; ואם הם אינם מחשיבים דבר זה א"כ איני עדיין 'מוצלח', אף שעשיתי מה שעשיתי ויצא דבר יפה וכו', מ"מ כיון שעדיין אינו נחשב בעיני כל העולם, ויש עוד חכם אחד אשר עדיין חכם יותר ממני, ואפי' כשאין עוד חכם כזה מ"מ כיון שאני עצמי לפי רוב חכמתי מצאתי איזה פגם כלשהוא, א"כ אין אני עדיין מספיק מוצלח וא"כ טוב מותי מחיי, ואין לי טעם בכלום, ואז צריך לחפש דבר חדש שבזה אולי אצליח יותר ואגשים את שאיפותיי להצלחה, ואולי זה יביא סיפוק לחיי ויכניס מעט אור בחיי האפלים, וחוזר חלילה. וכך מכלה ימיו ושנותיו ויגיעותיו להבל ולריק ומוליד חכמה במוחו לבהלה, ככתוב בתוכחת משה רבינו (דברים כח) "ונתן ה' לך שם לב רגז וכליון עינים ודאבון נפש" ואומר "בבוקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בוקר" וגו', ועוד לשונות רבים יש בכתובים בדומה לזה.

לא כן היה דרכו של חבירו התם, לא היה נצרך לבריות (כאשר הסביר בטוטו"ד ראש חבורתנו הר"ר ראובן שיף, בשיעורו יום ט' באב אחר הקינות), ולא הלך בגדולות להעשיר ולהחכים יותר ממה שהיה צריך לפרנסתו וכדי חיונו לקיים את גופו, ואף גם זאת כי כן צוה ה' בתורתו 'וחי בהם ולא שימות בהם', וכיון שעשה את פרוטותיו שוב לא חפץ ביותר מזה, באשר שידע והיה שלם בידענותו הו' שעיקר ביאתו לזה העולם השפל הוא לעשות רצון קונו וחפץ צורו, וע"כ חשב כל רגע במה צריך אני לעבדו עכשיו לפי העת המקום והמוח שיש לי עכשיו, אף שנראה כנעל של ג' קצוות מ"מ אשמוח בזה, כי זה חלקי אשר נתן לי ה' ובזה אעבדה בכל כוחי, ואנסה בכל דרך איך אוכל לעשות רצונו אשר רוצה ממני כרגע [עיין בעלים לתרופה כמה צעק מזהר"ת על ענין "איבער טראכטיין"], ואגיל ואשמוח בזה, ולכן הרגיש טעם בלחם יבש כבשר ודגים כי באמת היה בזה טעם כזה, וכאבותינו ביציאת מצרים אשר טעמו במן כל טעמים שבועולם, ולכן יכול היה להאמין לכל דבר אשר סיפרו לפניו בלא ליצנות, כי לא בהישגים חפץ ולא להצלחות מדומות [אף הנראים לאמתיות] רצה, כסף ושאר, רק לעשות מה שרצה ממנו בוראו ברגע זה היתה רצונו, ולא מה שרצה הבורא מאחרים ונראה שהם מצליחים בכך רצה לחקות, כי לא בא לעשות מעשה קוף העושה כמעשה בני האדם, ולא מעשה טווס הפורס נוצות זנבו כאומר ראו כמה נאה ויפה אני. ואף בתוככי

בשורה משמחת

אנשי בשורה אנו היום לכל האברכים היקרים החפצים להתחזק בעבודת ה' ע"פ דרכי ועצות רביה"ק, כי

הרה"ח

ר' בנימין זאב קנפלמכר שליט"א
ניאות לבקשת רבים להתחדש ביתר שאת להתאסף
בדיבוק חברים לשמוע דברי אלקים חיים יוצאים
ממעייני בית ה', ולעבודת ה' בנעימה בשירה וזמרה.

מידי יום רביעי

אחר תפילת ערבית

בביתו: רח' עידו הנביא 4

שמעו ותחי נפשכם!

קופת אנ"ן

הודעות הקופה

א. בחדשי תמוז ואב (7-8 למנינם) קיבלו האברכים
דלהלן מענק הקופה - השתתפות החברים בשמחתם:
ר' משה נתן רובינפיין, ר' נפתלי גלינסקי, ר' אלישיב
דגני, ר' חיים נחמן רובינפיין, ר' אשר מלמד, ר' מנחם
דוד יעקובסון, ר' שמואל ברא"ל שפירא. ברכותינו
שלוחה להם שיררו נחת מכל יו"ח.
ב. הגביה והתשלום וכו' הינה ע"פ החודש הלוועזי.
ג. כל מי שיש לו עדיין איזהו חוב מתבקש להסדירו
בהקדם.

בכל עניני הקופה נא לפנות אל הגבאים

ר' לוי יצחק צוקר: 02-5402837

ר' יצחק פיליפ: 05276-43910

התורה הזמנית

הננו להודיע לכלל האברכים שיחיו, שבחודש אלול
נלמד בעז"ה במסגרת "התורה הזמנית"

תורות פ"ז - פ"ח, תנינא

מסוד כוונת אלול.

וכן גם ההלכה בליקוה"ל 'ברכת הפירות ה'
המיוסדת על תורות אלו.

וה' יזכינו שנזכה ללמוד אלו התורות, ולעשות בהם
איזה עובדא למעשה, ולהיות בקי בדרכי התשובה

באמת אמן.

חידושים וביאורים יתקבלו בברכה

למשלוח חידו"ת: 05484-85412

ואלה יעמדו על הברכה
שהרימו את נדבת לבם עבור הוצאות הגליון

הר"ר פנחס צציק הי"ו
לעי"נ אביו הגה"צ ר' זאב דוב ב"ר אברהם חיים
זצ"ל. נלב"ע י"ג מנ"א תש"מ

• • •

הר"ר זלמן שמואל הלוי נפתלי'ס הי"ו

• • •

ר' אלישיב דגני הי"ו
לרגל הולדת הבת

• • •

ר' אשר הכהן מלמד הי"ו
לרגל הולדת הבן

ברכת מזל מזב חמה ולבבית לחבריינו היקרים:

ר' נתן רוזנפלד ר' נפתלי גלינסקי
ר' חיים נחמן רובינפיין ר' אלישיב דגני
ר' מנחם דוד יעקובסון ר' שמעון נתן שפירא
להולדת הבנות

ר' חיים גבריאל
וולרשטיין
ר' נחמן הכהן
גולדברגר
לנישואיהם

ר' אשר הכהן מלמד
ר' שמואל ברא"ל שפירא
להולדת הבנים